

וויניטו עלמו איינה Weynitu Alemu Ayana

00:00:00:24 00:00:07:06

קוראים לי וויניטו עלמו איינה.
- יש לך שמות נוספים?

00:00:07:09 00:00:16:11

אמא של אמא שלי הייתה קוראת לי אסנקו,
אין לי עוד שמות. אלה השמות שיש לי.

00:00:16:13 00:00:19:15

למה קראו לך וויניטו?

00:00:19:18 00:00:33:05

באמהרית וויניטו זה יין,
יין זה משקה קדוש, מוגש לקידוש בשבת.

00:00:33:10 00:00:40:09

בכול אירוע מכובד מוגש יין.
שם השם הוא וויין ובארץ הוא יין.

00:00:41:05 00:00:44:17

זה משקה מקודש.

00:00:45:03 00:00:51:07

יש עוד סיבה למה קראו לך בשם זה?
- לגבי סיבה אחרת לא שאלתי אותם.

00:00:51:23 00:00:55:06

לגבי השם שסבתא נתנה לך?

00:00:55:17 00:00:59:07

היא קראה לי אסנקו
כי היא הייתה אומרת עליי:

00:00:59:09 00:01:05:23

איך אני יצאתי מאותה בטן שאסרב יצאה
ממנה! הבטן של אמהות הן חברבורות!

00:01:06:12 00:01:12:09

לכן היא החליטה לקרוא לי אסנקו,
כלומר היא תהיה אישה מעניינת כשתגדל.

00:01:12:22 00:01:15:06

למה היא מתכוונת?
למה היא אומרת את זה?

00:01:15:08 00:01:17:23

תסתכלי איך אני נראית ותביני.

00:01:18:03 00:01:22:21

לזה היא התכוונה. באתיפיה
יש חשיבות ליופי ואנשים בררנים.

00:01:23:03 00:01:26:10
יש כאלה שנולדים יפים,
ויש כאלה שנולדים פחות יפים.

00:01:26:13 00:01:34:18
חלקם גדלים עצלנים ובטלנים,
חלקם גדלים חכמים ופיקחים,

00:01:34:21 00:01:47:04
יש כאלה מופרעים,
יש כאלה שמסתדרים עם כולם.

00:01:47:10 00:01:51:24
יש כאלו יפות מאוד אבל לא מסתדרות
עם אנשים ועם השכנים שלהן,

00:01:52:04 00:01:56:23
יש כאלו שלא יודעות לבשל
ולעשות כול מיני עבודות בית,

00:01:57:01 00:01:58:20
במילים אחרות, שלא מוצאות
את הידיים ואת הרגליים.

00:01:58:23 00:02:01:06
יופי לבדו אינו מספיק.

00:02:01:07 00:02:06:22
למשל מכוונת כמוני תהיה
אחת שמסתדרת עם כולם,

00:02:07:00 00:02:15:16
חכמה, מקצועית ואינטליגנטית ואמנית
תבנה בית משלה ותחיה שמחה בחלקה.

00:02:16:20 00:02:19:13
לא מקימים בית עם יופי בלבד.

00:02:20:00 00:02:25:24
בונים בית בהתנהגות טובה, במקצועיות,
בסובלנות, בלחיות בשלום עם שכנים.

00:02:26:04 00:02:33:22
כשמפתחים יחסים טובים
עם שכנים וחיים איתם בשלום.

00:02:33:24 00:02:39:07
כך ההורים יהיו גאים בך,
ותחיה חיים מאושרים בבית משלך.

00:02:39:10 00:02:46:12
אנשים יספרו על הקשר המיוחד שלך

ובעלך, ותהיו מושא להערצה.

00:02:46:21 00:02:48:23
זה הכול ואין סיבה אחרת.

00:02:49:00 00:02:51:06
לכן קראה לך כך?
- נכון.

00:02:52:07 00:03:01:20
איך קוראים להורים שלך? האם תוכלי
לספר על אילן היוחסין שלך?

00:03:01:24 00:03:15:10
לאבא שלי קוראים עלמו איינה זימרו,
לאמי קוראים נבבו אג'הו אברהם עזרה.

00:03:15:13 00:03:22:13
מה שמות האמהות שלהם, גם
מצד אבא שלך וגם מצד אמא שלך?

00:03:22:15 00:03:32:21
לאמו של אבי קוראים מוצ'ית איסיאס,
לאמה של אמי קוראים טקולה ממו.

00:03:32:23 00:03:35:00
את יודעת לספר על
אילן היוחסין מעבר לזה?

00:03:35:02 00:03:37:04
לא יודעת מעבר לזה.

00:03:37:10 00:03:43:03
איך קוראים לאזור שבו נולדת?
השם הספציפי של המקום?

00:03:43:19 00:03:51:24
למקום קוראים סנבטייה בואקש.
- סנבטייה ומה?

00:03:52:02 00:03:57:12
סנבטייה בואקש.
- איך נראה המקום? מה את זוכרת משם?

00:03:57:16 00:04:03:09
היה מקום מאוד יפה,
איך שמכבדים את הדת,

00:04:03:12 00:04:07:24
איך שמעבירים שבת ושומרים שבת,
איך שחוגגים חגים,

00:04:08:02 00:04:16:04

כשאת סופרת את כול החגים,
כולל ראשי חודש, מגיעים לעשר,

00:04:16:08 00:04:25:07
חוגגים חגים 10 ימים
או 12 יום אחרי ראש חודש.

00:04:25:10 00:04:27:11
או אחרי 15 ימים.

00:04:27:15 00:04:32:09
אחרי זה יש חג שנקרא "מהרר",
יש גם חג שנקרא "אלפיה עשרת".

00:04:32:10 00:04:41:08
במהלך החודש יש הרבה חגים. אחרי
השעה 12:00 בשישי לא עוסקים במלאכה.

00:04:41:17 00:04:48:06
עבודות כגון להכין אוכל, רטבים,
ולהכין טלה ועוד עושים עד השעה 12:00.

00:04:48:09 00:04:51:24
ומפסיקים כול מלאכה אחרי השעה הזו.

00:04:52:03 00:05:00:18
יש את הגוג'ו - נידה,
במרחק של מפה עד הכביש,

00:05:01:08 00:05:06:13
המקום מתוחם בטרסות,
כדי שילדים לא ייכנסו בטעות,

00:05:06:17 00:05:12:04
כדי שמי שיושבת במרגם
לא תיכנס לבית המגורים.

00:05:12:07 00:05:18:24
התייחסנו לכול הדברים
באופן מאוד מכובד.

00:05:19:01 00:05:24:23
גם אם היית יוצאת באמצע
הלילה את לא מפחדת.

00:05:25:00 00:05:28:17
אם צריך את יוצאת למרגם ויושבת שם.
אף אחת לא יושבת בבית בזמן המחזור.

00:05:28:20 00:05:31:08
בזמן הלידה, אם נולדה בת,
יושבות בנידה במשך 80 יום,

00:05:31:10 00:05:37:22
כול הימים הללו יושבות בחוץ,
מי שבמחזור 7 ימים יושבת בחוץ,

00:05:37:24 00:05:41:01
מי שיוצאת משם תוך שבועיים
היא מי שיש לה מזל,

00:05:41:04 00:05:43:15
יוצאות בדרך כלל אחרי שלושה שבועות.

00:05:43:18 00:05:50:24
אם נולד בן, יושבות במרגם 40 יום.
לא מתקלחות באותו יום אלא למחרת.

00:05:51:02 00:06:01:24
לשם כיבוד אלוהים וליתר בטחון
שמה נגעת בדשא, עשבים, וכו'.

00:06:02:02 00:06:05:06
בין אם נולד בן או בת.

00:06:05:10 00:06:09:20
יש גם מנהג שנקרא "סרק",
שבנים יוצאים מהבית כמו בנידה.

00:06:09:22 00:06:10:22
מה זה?

00:06:10:24 00:06:15:23
קוראים לזה "סרק",
משהו שבנים רואים בחלום.

00:06:16:12 00:06:22:16
במקרה זה הבנים יוצאים מהבית, כמו
בנידה, חוזרים הביתה אחרי צום ליום שלם,

00:06:22:18 00:06:29:16
נקיים ועם בגדים נקיים ומכובסים,
וחוזרים הביתה בערב כמו אישה במרגם.

00:06:29:20 00:06:32:09
יש כאלה שאומרים שלפי המנהג
הבנים יוצאים מהבית,

00:06:32:12 00:06:36:16
מתקלחים ומיד חוזרים
הביתה אבל זה לא נכון.

00:06:36:19 00:06:46:09
קס מנשה זימרו שהיה קס מכובד וגדול,
אומר שזה לא נכון, קס מאוד מפורסם.

00:06:48:17 00:07:00:08
בימי שבת אף אחד לא עושה
הליכה רגלית למרחקים.

00:07:01:07 00:07:11:16
אעצור אותך כאן לרגע
ותסבירי לי על "סרק",

00:07:11:18 00:07:18:12
האם זה למבוגרים ונשואים
או שזה גם לצעירים?

00:07:18:15 00:07:33:15
זה תקף לכול מי שהגיע לגיל שיכול
לעבוד בשדה ולכול מי שכבר בוגר.

00:07:33:17 00:07:37:21
למשל, בן עשרים הוא
כבר בוגר וזה תקף לגביו.

00:07:37:24 00:07:40:20
מה לגבי "סרק"?

00:07:41:08 00:07:45:16
- אם הוא עבר את גיל 20
הוא מחויב ל"סרק", בהתאם למנהג.

00:07:45:19 00:07:50:01
אם הוא מתחת לגיל עשרים?
- מתחת לגיל עשרים הוא לא מחויב.

00:07:50:02 00:07:55:15
הוא עוד צעיר, הוא יודע
הרבה בגיל הזה.

00:07:56:16 00:08:04:07
לגבי נשים, מתחילות לשבת בגיל 15
או 14 בהתאם להתפתחות הגוף שלה.

00:08:04:11 00:08:07:05
הייתי רוצה שתסבירי לי
על המנהג של הבנים.

00:08:07:07 00:08:11:20
כי לגבי מרגם של נשים,
הסבירו לי כבר הרבה נשים.

00:08:11:23 00:08:20:12
האם מתחננים אחרי שרואים חלום ועושים
"סרק", או ש"סרק" זה מה רואים בחלום?

00:08:21:05 00:08:26:02
הם רואים את זה ועושים "סרק".

יוצאים מהבית.

00:08:26:05 00:08:33:09

האם בעלך היה עושה זאת?
- בוודאי. אם רואה בחלום, יוצא מהבית.

00:08:33:17 00:08:39:13

יוצא מהבית, מתנקה, מכבס בגדיו,
צם במהלך היום וחוזר בערב.

00:08:39:15 00:08:44:03

אם הוא חוזר אחרי שהוא עושה
את כול זה, לא אוכלים ארוחות.

00:08:44:06 00:08:47:02

האם הוא מעדכן אותך
כשהוא יוצא מהבית?

00:08:47:05 00:08:53:17

הוא רק אומר תנעלי את הבית ויוצא.
- הוא יוצא בלילה?

00:08:53:21 00:08:56:23

כן, הם יוצאים בלילה,
חולמים בלילות.

00:08:57:03 00:09:00:20

תסבירי לי טוב על הנושא הזה,
כי אני לא שמעתי על זה הרבה.

00:09:00:22 00:09:05:06

על זה אני מספרת לך כעת.
הבנים רואים את זה בחלום בלילה,

00:09:05:08 00:09:09:02

לכן יוצאים מהבית בלילה.

00:09:10:11 00:09:17:00

כשהוא יוצא מהבית, הוא יוצא
כמו שהיה בחלום, מבלי להתלבש.

00:09:17:03 00:09:24:01

שם לא ישנים עם התחתונים
כמו בארץ. ישנים ערומים.

00:09:24:03 00:09:37:11

גם נשים ישנות בלי כלום תחת שמיכות,
לא כמו בארץ שישנות עם תחתונים וחזיות.

00:09:37:13 00:09:44:24

כאן בארץ ישנים לבושים
כאילו מתכוונים לצאת למלחמה.

00:09:45:02 00:09:51:03
אנשים כול הזמן מובלים בבהילות
לבית חולים, הרבה אנשים חולים בארץ.

00:09:51:05 00:09:56:14
כשהוא רואה את החלום, הוא מספר
לפני שהוא יוצא מהבית?

00:09:56:17 00:10:01:02
הוא יוצא בשקט מבלי לספר לי.
אומר: תנעלי את הדלת, ויוצא.

00:10:01:08 00:10:03:16
אני קמה ונועלת את הדלת.

00:10:03:20 00:10:07:23
את ישר מבינה מה קורה?
- כן, אני מבינה למה הוא יצא.

00:10:08:09 00:10:11:04
אם אני שואלת אותו,
מה קרה? מה חלמת?

00:10:11:06 00:10:16:11
הוא יכול לספר מה קרה ומה חלם.
אז אני נועלת וחוזרת לישון.

00:10:16:13 00:10:19:23
הוא יוצא וישן בחוץ.
- הוא ישן בחוץ?

00:10:20:00 00:10:28:05
כן! הוא ישן בחוץ,
בבוקר הוא מתקלח,

00:10:28:07 00:10:32:17
כשהוא חוזר הביתה, בחוץ,
מקבל ארוחת בוקר, כמו אישה במרגם.

00:10:32:19 00:10:34:22
הוא נשאר בחוץ כול היום
ונכנס לבית רק בערב.

00:10:34:24 00:10:36:20
לא נכנס לבית במהלך היום?

00:10:36:22 00:10:43:16
לא, הוא לא נכנס.
איפה שגדלתי, בסנבטייה, כך זה היה.

00:10:43:18 00:10:45:23
מאז שאני זוכרת את עצמי
כך היה המנהג.

00:10:45:24 00:10:52:18
אבל אחרי ששלטון "דרג", תפס את השלטון,
אפילו נשים כמעט הפסיקו את הנידה.

00:10:53:13 00:10:59:02
נשים לא היו מסיימות שבעה
ימי נידה והיו נכנסות לבית.

00:10:59:08 00:11:03:12
גם את זה היו עושים במקומות
אחרים ולא בסנבטייה.

00:11:04:20 00:11:09:02
איפה שגרים קסים גדולים
לא עוברים על המנהג.

00:11:09:22 00:11:13:15
במקום שבו יש קסים,
כולם מכבדים את המנהג ואת הדת.

00:11:13:18 00:11:17:24
מי היה מלמד אתכם באזור שלכם?

00:11:18:02 00:11:24:12
לא היו מלמדים בסנבטייה. לימודים
התחילו אחרי ש"דרג" עלה לשלטון.

00:11:25:13 00:11:32:12
מטעמי עיקרון השיוויון. לפעמים היו
כאלה שהיו הולכים לפנימיות בגדונדר,

00:11:32:17 00:11:41:14
בדבט, במריאם דביר, בגדבייה.
כמו הפנימיות בארץ. היו לומדים שם.

00:11:41:21 00:11:47:19
היו מכינים להם אוכל כמו דבו
וכול מיני סוגי אוכל,

00:11:47:23 00:11:51:24
לא כמו בארץ שקונים
אוכל בכול מקום ואוכלים.

00:11:52:02 00:11:55:19
לא אומרים: זה אוכל שהוכן היום, וזה
לא מהיום. שומרים את הצידה ואוכלים.

00:11:55:23 00:12:02:18
שם הכול טבעי, ללא חומר משמר,
זה שונה מהאוכל בארץ שהכול מעובד.

00:12:04:02 00:12:10:18

בארץ הכול משומר באמצעות חומרים
שונים, יש מתכונים קפדניים לאוכל.

00:12:12:09 00:12:16:13
אלה שהלכו לפנימייה,
זה מה שאת זוכרת מילדותך?

00:12:18:14 00:12:25:10
היהודים לא היו הולכים לשם, רק
שלפעמים הייתי רואה כאלה לא יהודים.

00:12:26:07 00:12:32:21
מה עוד את זוכרת מילדותך?
מי היה בשלטון?

00:12:33:24 00:12:44:00
מי היה השליט באותן תקופות?
- זה היה היילה-סלאסה.

00:12:44:05 00:12:48:10
מה שמעת עליו?
- לא זוכרת כלום.

00:12:48:12 00:12:55:12
הייתי ילדה קטנה ועניין אותי
יותר לשחק ולא דברים מסוג זה.

00:12:56:11 00:12:59:18
לא, שאלתי אולי אם
יש משהו שאת זוכרת.

00:12:59:20 00:13:09:18
אני זוכרת שהיו אספות, אבל הבנים
שלנו היו צריכים לעבוד,

00:13:09:21 00:13:16:01
אנשי השלטון היו באים ומשאירים
הודעות שמחר יש אספה,

00:13:16:03 00:13:21:18
ושלא ילכו לעבודה ואם הולכים
יהיה קנס בגובה כזה וכזה.

00:13:21:21 00:13:25:24
משאירים את ההודעה לנשים
שנמצאות בבית כי הבנים בעבודה.

00:13:26:01 00:13:28:23
למחרת לא הולכים לעבודה
והולכים לאספה.

00:13:29:08 00:13:38:06
יש מה שנקרא "אסרט", כמו ארנונה

בארץ, זה בגובה של חמישים אגורות.

00:13:38:09 00:13:44:23

למי משלמים?
- כנראה ליו"ר וועד החקלאים.

00:13:45:18 00:13:53:00

לא שמנו לב אז לכול הדברים האלה.
אנחנו עוסקות בעבודות בית, בישולים,

00:13:53:24 00:13:59:17

טחינת גרעינים, הכנת טלה,
שאיבת מים מהבאר ואיסוף עצי בעירה.

00:13:59:20 00:14:04:08

ילדים לא כל כך נחשפים
לדקויות כאלה.

00:14:04:17 00:14:09:18

האם היו"ר בא לבית,
דופק בדלת ואוסף את ה"אסרט"?

00:14:10:06 00:14:16:15

מגיע מישהו לבית, לא צריך לדפוק
בדלת כי הדלת תמיד פתוחה,

00:14:16:19 00:14:28:07

אין בירורים דרך טלפון, בבית תמיד
יש את הנשים, ששותות בונה בקבוצות,

00:14:28:11 00:14:35:16

שיושבות בפתח הדלת ומכינות כלי בית.
הוא מוסר לנשים שיש צורך לשלם,

00:14:35:19 00:14:41:19

שימסרו לבעלים שישלמו,
אם אין בבית מבוגרים,

00:14:41:21 00:14:50:07

מוסרים את ההודעה לילדים שבבית
שימסרו להורים כשיחזרו.

00:14:50:10 00:14:59:24

כמה אחים ואחיות הייתם בבית?
כלומר כשגרתם בסנבטייה.

00:15:00:07 00:15:05:24

שלושה אחים ושלוש אחיות.
- באיזה מקום את?

00:15:06:02 00:15:11:08

אחת האחיות כבר נפטרה,
נשארנו שתי אחיות, אני ועוד אחת.

00:15:11:11 00:15:15:01
שלושת האחים שלי נמצאים בחיים.
- את הבכורה, באמצע או אחרונה?

00:15:15:04 00:15:24:17
הבכורה היא זו שנפטרה, אחותי הגדולה.
היא נפטרה בארץ.

00:15:24:20 00:15:31:12
את במקום השני?
כן. מתחתי אחי שגר בנתיבות.

00:15:32:00 00:15:40:07
מתחתי אחי שגר בראש העין. מתחתי
זו אחותי שגם היא גרה בראש העין.

00:15:40:10 00:15:47:07
האחרון, עוד אח, גר בפתח תקווה.
- איך הייתם מעבירים את הזמן שלכם?

00:15:47:10 00:16:00:08
כלומר כשהייתם ילדים. מה את זוכרת?
לא היינו נפרדים לרגע, ישנים ביחד.

00:16:00:12 00:16:05:15
האחים כשמתבגרים, בסביבות גיל 17,

00:16:05:19 00:16:10:03
בונים לעצמם בית קטן,
גוג'ו, וישנים שם.

00:16:10:07 00:16:14:10
ישנים ביחד במיטה אחת,
זה לא בנפרד כמו בארץ.

00:16:14:12 00:16:19:19
מצטופפים באותה מיטה וישנים.
הבנות ישנות כך על "מדב" ביחד.

00:16:19:21 00:16:28:04
או במיטה שאבא בונה בשבילנו.
היה כיף לחיות בצורה כזו.

00:16:28:07 00:16:32:15
תסבירי לי למה היה כיף,
כמו שהסברת לי איך אתם ישנים,

00:16:32:18 00:16:35:23
תסבירי לי גם איך אתם
מעבירים את היום.

00:16:36:00 00:16:45:06

בלילה קמות מוקדם ומפרידות
בין גרעיני החיטה למוצים,

00:16:45:10 00:16:48:08

ואחר כך קמות עם
קריאת התרנגול וטוחנות.

00:16:48:11 00:16:49:20

מי מעיר אתכן?

00:16:49:23 00:16:52:21

כשהתרנגולות משמיעות קולות,
אנו שומעות את הקול וקמות.

00:16:52:23 00:16:57:08

קריאת התרנגול היא כמו שרון
מעורר בארץ, קמות עם הקריאה.

00:16:57:10 00:17:03:07

אם אחותי הגדולה מכינה אינג'רה,
אני טוחנת גרעיני טף.

00:17:04:18 00:17:11:21

אם היא טוחנת גרעיני חיטה,
אני טוחנת מה שלא נטחן טוב אצלה.

00:17:12:01 00:17:16:17

מסיימות את העבודה לקראת הבוקר,
מנקות ומסדרות את הסביבה,

00:17:16:19 00:17:20:21

והולכות להביא מים
לפני שהשמש תהיה חמה מדי.

00:17:21:00 00:17:26:15

אחרי זה אמא מכינה ווט ובונה, אנחנו
יושבות בבית ובונות כלי עבודה מחוטים,

00:17:26:18 00:17:28:24

מקשטות בגדי נשים.

00:17:29:03 00:17:37:20

אתן קמות עם קריאת התרנגול
ומתחילות לעבוד מייד?

00:17:37:24 00:17:44:00

כן, מתחילות לטחון גרעינים
ולהכין אינג'רה, מכינות ווט.

00:17:44:05 00:17:46:05

מתי אתן אוכלות ארוחת בוקר?

00:17:46:08 00:17:52:19

אחרי שהביאנו מים וכבר זרחה השמש.
אין זמן קבוע לארוחת בוקר.

00:17:52:21 00:18:07:05
עם הזריחה מתחילים לחלוב פרות
ואחרי זה אוכלות ארוחת בוקר.

00:18:07:07 00:18:12:23
אחרי הארוחה, אם צריך ללכת
להביא עצי בעירה, הולכות ומביאות.

00:18:13:00 00:18:16:09
אחרת יושבות בבית
ומכינות כלי עבודה מחוטים.

00:18:16:12 00:18:20:17
בדרך כלל אנחנו מביאות מים ועצים
לפני שהשמש קופחת,

00:18:20:21 00:18:27:15
ואחרי זה יושבות בבית ומכינות כולי
עבודה, מכינות חוטי אריגה לקישוטי בגדים.

00:18:29:00 00:18:34:08
מה את זוכרת מאסיפת עצי בעירה?
האם יש סיפור מיוחד שאת זוכרת?

00:18:37:20 00:18:42:22
אני זוכרת טוב מאוד!
- אז ספרי לי בבקשה.

00:18:43:00 00:18:51:16
למשל אם רואים גזע עץ מיובש, קוראים
לחברות שלך כי לא עולים על עץ לבד.

00:18:51:19 00:19:00:12
אנו קושרות רצועת עור על הגזע
ומושכות אותו כלפי מטה עד שישבר.

00:19:00:15 00:19:02:08
תחזרי על זה עוד פעם, לא הבנתי.

00:19:02:11 00:19:09:16
נניח רואים עץ שהוא מיובש, אז
אנחנו זורקות את הרצועה מעל החלק המיובש,

00:19:09:19 00:19:17:04
ברגע שהרצועה נתלית עליו, מושכות את
הרצועה ביחד, משני קצותיה, עד שיישבר.

00:19:17:08 00:19:20:24
וכך בכל פעם שמישהי
רואה עצים כאלה.

00:19:21:01 00:19:27:10
אחרי שיש לנו כבר מספיק עצים וקשרנו
אותם עם הרצועה, יושבות ומשחקות "קלמוש".

00:19:27:12 00:19:31:24
כי אחרי שנחזור הביתה יש עבודות
כגון בניית כלי עבודה, קישוטי בגדים,

00:19:32:02 00:19:41:00
וכל מיני עבודות קטנות בבית
לכן יושבות בשטח ומשחקות "קלמוש".

00:19:41:03 00:19:46:23
משחקות גם "גבטה". אחרי זה נושאות
את העצים שקשרנו וחוזרות הביתה.

00:19:47:01 00:19:52:02
ההורים מקבלים אותנו בשמחה
כשמביאות את העצים לשריפה.

00:19:52:04 00:19:57:24
מחכה לנו אוכל מוכן,
אינג'רה, דבו וכו'.

00:19:58:02 00:20:04:01
הילדים לא שותים טלה מקורי
אלא את השאריות.

00:20:04:09 00:20:10:14
גם כשמכינים בונה, אנחנו הילדות
שותות מהשאריות, סבב רביעי.

00:20:10:18 00:20:13:06
אני זוכרת את כל זה.

00:20:13:08 00:20:18:23
כמה זמן צריך ללכת
כדי להביא עצי בעירה?

00:20:19:00 00:20:23:06
כמה זמן לוקח מאז שאתן יוצאות
מהבית עד שאתן חוזרות הביתה?

00:20:23:09 00:20:25:24
לא יודעת כמה זמן היה לוקח לנו.
- בערך כמה זמן?

00:20:26:02 00:20:32:01
יחד עם הזמן שאנחנו מבזבזות במשחקים,
אנחנו נשארות שם עד שעה אחת בצהריים.

00:20:32:22 00:20:39:18

באיזו שעה אתן יוצאות מהבית?
- בשמונה או בתשע בערך בבוקר.

00:20:39:20 00:20:42:19
יוצאות מוקדם כי רוצות
להימנע מהשמש ומהחום.

00:20:42:21 00:20:49:20
אבל בסוף אנחנו מושכות את הזמן
במשחקים ונשארות שם עד מאוחר.

00:20:49:23 00:20:58:03
אם יש נחלים, אנחנו מורידות את
העצים מעלינו, ומתחילות לשחות.

00:20:58:13 00:21:01:11
ובסוף חוזרות הביתה עם עצי בעירה.

00:21:04:08 00:21:15:10
האם כשאתן יוצאות לאסוף עצי בעירה,
לא הייתן מפחדות מחיות בר או מגברים?

00:21:15:15 00:21:19:15
כן פחדנו.
-ממה פחדתן? הסבירי לי את זה.

00:21:20:00 00:21:29:00
שם לא משחקות עם בנים כמו בארץ,
את צריכה לשמור על הבתולין שלך,

00:21:29:20 00:21:38:08
כול נערה חייבת לשמור על הבתולין שלה,
גם את העצים אוספים בקרבת שדות עבודה,

00:21:38:12 00:21:44:08
במקום שבו שאבות, אחים,
דודים ובני דודים עובדים.

00:21:44:12 00:21:48:23
אישה לא מתרחקת לבדה,
לא הולכת לבד לים לשחות.

00:21:49:02 00:21:52:23
גם מי שסיימה מרגם,
לא הולכת לבד לים כדי לטבול,

00:21:53:01 00:21:56:24
הולכים איתה אחים או דודים שלה.
- למה?

00:21:57:03 00:22:10:23
כי חוששים שתתקל באנשים.
יש גברים נוצרים שמחפשים בנות יהודיות.

00:22:11:15 00:22:15:12
נזהרים מכול הדברים האלה.

00:22:15:15 00:22:19:23
במיוחד מי שסיימה מרגם,
לא הולכת לים ללא מלווה ולטבול.

00:22:20:01 00:22:26:23
גם אם יהיו ארבע בנות, אפילו עשר
בנות, לא נכנסות לים ללא גבר מלווה.

00:22:27:06 00:22:34:06
לא הולכות לבד.
אם היא נשואה, בעלה הולך איתה.

00:22:34:09 00:22:44:04
כי אם תיאנס, היא עלולה להיכנס להריון.
לא ניתן לדעת מי האבא, וזו בעיה.

00:22:44:07 00:22:48:15
יודעת על מקרה מסוג זה?
- לא קרה לי מקרה כזה.

00:22:48:17 00:22:54:17
זה קרה לבנות באזור שלך?
- לא שמעתי על מקרה כזה באזור שלי.

00:22:54:19 00:23:00:08
האנשים באזור היו אנשים טובים.

00:23:00:15 00:23:06:05
בכלל על מקרים כאלה שומעים
רק כאן בארץ, בחדשות.

00:23:06:06 00:23:20:07
אבל באתיופיה גם עם הנוצרים חיינו
בכבוד הדדי. היו אחווה ודאגה לזולת.

00:23:20:11 00:23:29:08
ישנם ילדים לא מחונכים פה
ושם שמקללים ומתחצפים, וזהו.

00:23:29:10 00:23:36:11
במקרים כאלה אנחנו מספרות למשפחה
וההורים מעבירים להורי הילד.

00:23:36:14 00:23:40:06
ההורים של הילד יענישו אותו
ואחרי זה לא יעז לפנות אלייך שוב.

00:23:40:08 00:23:43:23
אפילו יבוא בגישה חברית מאותו רגע

והלאה, ישחק איתנו ויהיה חבר.

00:23:44:01 00:23:46:24

היה לך מקרה כזה?
- לא, לי לא קרה.

00:23:47:02 00:23:53:06

התנכלו לך בגלל שאת יהודייה?
- לא, לא קרה לי.

00:23:53:08 00:24:01:01

היו לכם נוצרים שכנים?
- הם גרים קצת רחוק מאיתנו.

00:24:01:13 00:24:04:11

נכנסת פעם לבית שלהם?
- לא, לא נכנסים.

00:24:05:02 00:24:12:03

הנוצרים לא עוברים את החצר
של היהודים, אנחנו לא חוצים את שלהם.

00:24:12:05 00:24:17:17

לא הייתם מתחלקים בדברים?
לא הייתם עובדים במשותף?

00:24:17:19 00:24:23:14

לא, לא. אין מגע בינינו. אם נוגעים
בנוצרי, מתקלחים לפני הכניסה לבית.

00:24:24:06 00:24:30:00

רק שהיום אנשים אפילו ישנים עם כלבים,
אבל אז אם נוגעים בצרכים של כלב,

00:24:30:03 00:24:33:18

היינו צמים במשך יום שלם,
ומתקלחים לפני שנכנסים הביתה,

00:24:33:23 00:24:41:02

מכבסים גם את הבגדים.
להתערבב איתם זה לא בא החשבון.

00:24:41:07 00:24:45:07

קרה שנגעת בנוצרי?
- לא, אף פעם לא.

00:24:45:10 00:24:48:03

כול השנים שהיית שם
לא נגעת בנוצרי אף פעם?

00:24:48:05 00:24:55:05

לא, לא נגעת. הייתי באזור של קסים.
אף אחד לא עובר את הגדר.

00:24:55:11 00:25:03:09
היה לכם כלב בבית?
- גם אם זה היה רק באזור החצר.

00:25:03:11 00:25:06:05
היה לכם כלב בחצר?
-כן.

00:25:06:08 00:25:11:16
איך הייתם מגדלים אותו?
את זוכרת איך קראתם לו?

00:25:11:19 00:25:16:22
כול הזמן היה קשור במקום אחד.
לא רואים אותו ביום יום.

00:25:16:24 00:25:25:05
הוא משמש כדי להבריח חיות בר
המסכנות את הצאן ואת התרנגולות,

00:25:25:11 00:25:30:19
לא מעבר לזה ואין
משתמשים בו למלחמות.

00:25:30:22 00:25:41:04
כדי שיגן מחיות בר, מגנבים. הוא קשור
כול הזמן ולא שמים לב שיש כלב בבית.

00:25:42:03 00:25:50:00
לא רואים אותו. אבל בלילה סוגרים
את השער, ואף לא אחד נכנס למתחם.

00:25:50:02 00:25:53:03
איך קראתם לו?
את זוכרת את שמו?

00:25:53:06 00:25:55:11
קראנו לו "מצ'אל".
- "מצ'אל"?

00:25:55:13 00:25:57:15
כן.
- מי נתן לו את השם "מצ'אל"?

00:25:57:17 00:26:04:22
לא זוכרת מי זה היה.
- מה את זוכרת עליו?

00:26:04:24 00:26:07:05
על הכלב?
- כן.

00:26:07:07 00:26:11:14
זה היה כלב של כולם,
מה אני יכלה לזכור עליו!

00:26:11:16 00:26:14:16
גם אם מי שנתן לו את השם זה מישהו
ספציפי, אבל הוא שייך לכולם,

00:26:14:18 00:26:18:00
כולם מטפלים בו ומאכילים אותו.

00:26:18:22 00:26:23:01
הכלב לא היה עושה את צרכיו
בתוך המתחם של הבית.

00:26:23:11 00:26:27:23
כשהוא צריך לעשות, הוא הולך רחוק
מהבית וחוזר אחרי שמסיים.

00:26:28:00 00:26:31:05
אפילו פיפי לא היה עושה
בסביבת מתחם הבית.

00:26:31:08 00:26:34:03
מי לימד אותו את זה?

00:26:34:12 00:26:39:13
באופן טבעי, באיתופיה הכול טבעי
וללא התערבות חיצונית.

00:26:39:14 00:26:44:23
אנחנו לא לימדנו אותו,
הוא מחונך מלידה.

00:26:45:01 00:26:52:20
אנחנו מאמינים באלוהים
וכל דבר מעשה על ידו.

00:26:52:22 00:27:01:19
בת כמה היית כשעזבתם את סנבטייה?

00:27:02:16 00:27:06:15
אפילו את הגיל שלי
היום אני לא יודעת.

00:27:06:24 00:27:10:08
אבל את זוכרת את העזיבה?
היית גדולה כבר?

00:27:10:11 00:27:12:14
כן, הייתי גדולה.
- בערך באיזה גיל היית?

00:27:12:17 00:27:15:02
אני יודעת שכבר הייתי נשואה.
- כבר היית נשואה?

00:27:15:06 00:27:21:06
כן, התחתנתי.
- וכשעזבתם ל"סרמלה" היית נשואה כבר?

00:27:21:21 00:27:27:18
ל"סרמלה" הלכו אמא שלו ואחיו
אבל אנחנו לא הלכנו,

00:27:27:24 00:27:33:08
כי היה לנו יותר מדי ציוד
ולא היה לנו איך להעביר אותו.

00:27:33:12 00:27:38:08
רגע, רגע, שלא אתבלבל,
בואי נעשה סדר,

00:27:38:16 00:27:42:03
אז עברת לסרמלה כילדה קטנה
או שאחרי שכבר התחתנת?

00:27:42:09 00:27:46:01
עברתי לשם אחרי שנישאתי.
עזבנו לשם בתקופת שלטון "דרג".

00:27:46:06 00:27:51:04
לפני שנגיע ל"דרג",
באיזה גיל התחתנת?

00:27:51:07 00:27:56:17
מה את זוכרת מהחתונה שלך?
- אני לא זוכרת כלום מהחתונה שלי,

00:27:56:19 00:28:02:10
למרות שהייתי בת שמונה כשהתחתנתי.
אבל אני לא זוכרת מה היה באותו יום.

00:28:02:13 00:28:05:00
עזבת את הבית שלך אחרי החתונה?
- כן.

00:28:05:04 00:28:07:10
הלכת רחוק?
- כן.

00:28:07:14 00:28:11:20
ספרי לי מה את זוכרת מהדרך?
- אני זוכרת שהלכנו יום שלם.

00:28:12:13 00:28:22:14

אני הייתי על סוס, כלות באתיופיה
מאוד ביישניות.

00:28:22:19 00:28:28:22
בעלי עלה על הסוס וישב מאחוריי,
חשב שאני לא יודעת מי זה.

00:28:29:00 00:28:33:08
ברגע שהוא עלה אני קפצתי
מהסוס ונפלתי. אני זוכרת את זה!

00:28:33:10 00:28:38:13
זיהית שזה הוא?
- כן. כי יש לו סמל מסביב לראש.

00:28:38:18 00:28:41:17
הוא ניסה לטשטש את זה,
הוא שם מטפחת על הסמל,

00:28:41:19 00:28:44:04
אך אני שמתי לב וראיתי את הסמל בצד.

00:28:44:06 00:28:52:02
לכן קפצתי ונפלתי. התביישתי מאוד!
- נפגעת כשנפלת?

00:28:52:20 00:29:00:06
לא, לא נפגעתי. זה היה מישור
והיה דשא. נפלתי על הדשא.

00:29:01:10 00:29:05:12
זה הדבר היחיד שאני זוכרת,
שום דבר אחר לא זוכרת.

00:29:05:14 00:29:09:23
כמה זמן עבר מאז שעזבת
עד שראית שוב את ההורים שלך?

00:29:10:02 00:29:16:08
אחרי חודשיים. אחרי חודשיים הזמינו
ההורים שלי "מלאש", את החתן.

00:29:16:11 00:29:18:17
אחרי שהגעתי הביתה, התנגדתי
לחזור לבית החדש, בית הורי החתן.

00:29:18:19 00:29:23:11
בכיתי והתעקשתי לא לחזור עם בעלי.
ההורים שלי אומרים לו, היא בוכה,

00:29:24:00 00:29:29:12
לכן תחזור עוד שבוע שבועיים
ותיקח אותה. כך נשארתי בבית.

00:29:29:14 00:29:31:17
כשבעלי חוזר אחרי שבוע שבועיים,

00:29:31:21 00:29:35:20
אני שוב ממציאיה תירוצים כגון, אני
לא מרגישה טוב, נפלתי ונפגעת וכו',

00:29:35:22 00:29:38:15
כך שאני שוב נשארת בבית הורי".

00:29:38:18 00:29:45:03
אני מתפתלת "מכאבי בטן",
וממשיכה לבכות.

00:29:45:07 00:29:49:02
אז ההורים אומרים,
הילדה חולה ולא יכלה ללכת כרגע.

00:29:49:05 00:29:52:09
אמא שלך אומרת כך?
- גם אמא וגם אבא.

00:29:52:20 00:29:55:23
כך הייתי מושכת ימים
ונשארת בבית הורי".

00:29:56:01 00:30:02:18
היינו מפריעות מאוד בתחום של זוגיות.
רק שבארץ הבחורות רצות אחר הבעל.

00:30:04:22 00:30:14:03
למרות כול זה, באתיופיה, למעט סיבות
בריאותיות או סכסוכים הקשורים למרגם,

00:30:14:05 00:30:16:16
הזוג נשאר נשוי וחיים באושר.

00:30:16:18 00:30:23:04
את מתחנתת מבלי להכיר
את בעלך, את ההורים שלו.

00:30:24:04 00:30:31:12
רק אבא שלו מכיר את הורי הכלה
בגלל שהוא בא לבקש את ביתם לבנו.

00:30:31:15 00:30:36:06
את לא מכירה את אמא של בעלך,
ולא את אחים ואחיות שלו,

00:30:36:10 00:30:44:16
כי גרים במקום מרוחק ממך.
איך התרגלת אליהם?

00:30:44:21 00:30:51:15
זו ברית שבאה מאלוהים,
להתרגל לסיטואציות כאלה,

00:30:51:17 00:30:55:16
אפשר בבכי ואפשר בצחוק.

00:30:55:19 00:31:03:10
מתרגלים בסוף. אחרי זמן מסוים,
נעשים עצמאים, מקימים בית משלנו.

00:31:03:24 00:31:10:13
לא כעסת כשחיתנו אותך?

00:31:11:05 00:31:14:24
אם כעסת?
- כן.

00:31:15:12 00:31:22:09
לא יכולתי לכעוס, מה יהיה איתי
אחרת? כול הנושא לא בשליטתי.

00:31:22:12 00:31:28:03
הכול מתנהל בהחלטת ההורים.
לכן לא כועסות.

00:31:28:05 00:31:33:20
ההורים מגדלים אותנו,
ההורים מחליטים בשבילנו.

00:31:33:24 00:31:38:06
כול עוד לא הקמנו בית משלנו
ונהיינו עצמאיות, אין לנו זכות להחליט.

00:31:38:09 00:31:48:08
באיזה גיל התחלת לשבת במרגם?
- בערך בגיל 14.

00:31:48:13 00:31:53:21
איך זה נראה המרגם?
- רק בכי בימי המרגם.

00:31:53:24 00:31:58:00
למה בוכה?
- כי אני לא יודעת מה קרה לי.

00:31:58:04 00:32:03:08
חושבת שהמצב לא יחזור לקדמותו,
שלא אבריא, מפחדת.

00:32:03:10 00:32:06:00
לא הבנתי.

- מפחיד לישון לבד.

00:32:06:04 00:32:13:13
רגע רגע, תסבירי לי על הפעם הראשונה,
ראית פעם מחזור, ידעת מה זה?

00:32:13:17 00:32:17:16
נבהלתי מאוד. הראיתי לאמא שלי
ושאלתי אותה מה זה.

00:32:17:18 00:32:20:13
לא ידעתי מה קרה לי.
- היית בבית הורייך באותו זמן?

00:32:20:17 00:32:22:17
כן.
- חזרת אליהם לביקור?

00:32:22:20 00:32:28:20
כן, באתי לבקר. אז שאלתי את אמא
מה קרה לי. בהתחלה כאבה לי הבטן,

00:32:28:22 00:32:32:15
כאב הגב, ורק אחר כך התחיל המחזור.

00:32:32:17 00:32:38:02
כבר כשהתחיל הכבר את אומרת
שאת לא מרגישה טוב.

00:32:38:06 00:32:43:18
וכשמתחיל המחזור את מתחילה
לדאוג מה קרה לך ולבכות בבהלה.

00:32:43:20 00:32:47:14
אז אמא אומרת, קולולולו הנה גדלה
הבת שלי, כפרה עלייך.

00:32:47:17 00:32:52:16
זה מרגם, סימן שהתבגרת!
היא מוסיפה. כפרה עלייך.

00:32:52:20 00:32:56:22
עכשיו תצאי החוצה,
כך היא דוחפת אותך החוצה.

00:32:57:01 00:33:03:06
אם את מתנגדת לצאת,
היא באה איתך החוצה.

00:33:03:10 00:33:08:13
היא תהיה איתך בחוץ כול היום,
תטמא את עצמה.

00:33:08:15 00:33:10:24
בערב חוזרת הביתה
אחרי שהיא מתקלחת.

00:33:11:03 00:33:17:02
את נשארתי במרגם,
לא יוצאת ממנו כי את מתביישת.

00:33:17:03 00:33:24:14
מה יש במרגם, איך את יושבת שם?
- מה יכול להיות שם!

00:33:24:19 00:33:33:03
זה מין חדר שמי שבמחזור
ומי שילדה תינוק יושבות בו.

00:33:33:21 00:33:43:16
מביאים לנו לשם ארוחות, מביאים לך
אינג'רה, דבו, גרעינים קלועים וכו'.

00:33:44:24 00:33:51:23
בתקופה זו לא עושות שום מלאכה בבית,
גם לא מביאות מים מהנהר.

00:33:52:03 00:34:03:11
מביאים לנו מים בג'ריקנים למרגם,
הגברים מביאים לנו עצי בעירה למרגם.

00:34:03:18 00:34:08:18
כמה בנות יושבות במרגם ביחד?

00:34:08:22 00:34:17:24
כול הבנות, הכלות, אימהות, אחיות וכו'.
כול אלו שביניהן שבמחזור, שילדו,

00:34:18:04 00:34:22:08
יכול להגיע עד עשר או חמש עשרה
נשים שיושבות ביחד במרגם.

00:34:22:11 00:34:27:21
הגוג'ו גדול מספיק?
- כן. הוא גדול, כמו אולם.

00:34:27:23 00:34:32:07
גם לכול אלה מביאים ארוחות.

00:34:32:22 00:34:40:21
ביום שישי מתחילות להביא "דרמית/ארוחות"
כבר מהצהריים וממשיכות עד יום שבת בבוקר.

00:34:40:24 00:34:45:04
קידוש לשבת לא נכנס למרגם,
מביאים לך אוכל אחר.

00:34:45:06 00:34:57:19
מכינים אוכל אחר ומביאים למרגם. אוכל
שבירכו עליו בשבת לא נותנים למי שבמרגם.

00:34:57:21 00:35:04:16
כלומר, לא אוכלות במשך יום שלם?
- אוכלת, אוכלות רגיל.

00:35:05:16 00:35:11:01
אבל אמרת שלא אוכלות אוכל
שבירכו עליו בשבת.

00:35:11:04 00:35:14:13
אמרתי שמתחילות להביא אוכל למרגם
כבר מיום שישי בצהריים,

00:35:14:15 00:35:17:07
יש הרבה שכנות שמביאות,
לכן יש מספיק אוכל מלפני שבת.

00:35:17:10 00:35:20:01
מביאות עד שבת בבוקר
ואחרי זה מפסיקות להביא אוכל?

00:35:20:03 00:35:24:09
נכון. אחרי זה כל אחת
מקבלת אוכל מהמשפחה שלה.

00:35:24:23 00:35:31:10
אם זו כלה של מישהו, חמותה
מביא לה את כול הארוחות.

00:35:31:16 00:35:44:20
מביאות גרעינים קלועים כגון אפונה,
חיטה, שעורה, שעועית וכו'.

00:35:44:23 00:35:48:10
המקום לא צפוף מדי?
- לא. לא צפוף.

00:35:48:12 00:35:52:04
יש לכן מיטות? איפה אתן ישנות?
הרי אתן יותר מדי נשים, כ-15.

00:35:52:06 00:35:56:19
אין מיטות. ישנות על עלים.
לא כולן נכנסות ביחד ויוצאות ביחד.

00:35:56:21 00:36:03:22
נניח היום מישהי מסוימת,
ומחר עוד אחת או שתיים.

00:36:04:17 00:36:09:22
גם מגיעות עוד נשים בכול רגע
נתון. תלוי בזמני המחזור של כול אחת.

00:36:09:24 00:36:13:24
השאלה שלי היא האם יש לכן
כלים לטיפול בהפרשות?

00:36:14:02 00:36:18:00
לא, אין לנו.
- אז איך אתן מתמודדות עם ההפרשות?

00:36:18:02 00:36:21:14
איך אתן שומרות על ההפרשות מהמחזור?
- כול פעם הולכות לים ומתרחצות.

00:36:21:16 00:36:25:13
איזה כלי יש לטיפול בזה!
- אז תסבירי לי מה אתן עושות.

00:36:25:16 00:36:30:06
אנחנו יושבת על העלים,
ההפרשות של המחזור נשפכות על העלים.

00:36:30:08 00:36:41:21
זה נשפך על העלים ומה אחר כך?
- אחר כך אוספים את העלים ושורפים.

00:36:41:23 00:36:49:04
כול פעם שאת יוצאת לנהר להתרחץ,
קודם את מנקה ומעלה באש את כול העלים.

00:36:49:07 00:36:52:15
לא משאירה אפילו עלה אחד.

00:36:52:20 00:37:03:08
עושים גדר מטרסות מסביב לגוג'ו כדי
שלא יגיעו עלים מהמרגם לסביבה חיצונית.

00:37:03:11 00:37:11:08
כך היינו חיות שם, ואלוהים
היה שומר על ברית איתנו.

00:37:12:05 00:37:15:11
על מי הוא שומר?

00:37:15:16 00:37:21:03
אלוהים שומר על האנשים.
לא בני אדם שומרים על אנשים.

00:37:21:06 00:37:25:13
נכון שאנשים יכולים לשמור על אנשים
אבל מי ששמר עלינו היה אלוהים.

00:37:25:16 00:37:30:11
מה קורה כשיורד גשם
או בימים חמים?

00:37:30:13 00:37:39:18
מבחינת החום, זה לא חם כמו בארץ,
בנוסף לכך יש גם צל מהעצים, רוחות...

00:37:39:20 00:37:43:20
אני מדברת איתך על המרגם, האם אתן
כול הזמן יושבות בתוך המרגם?

00:37:43:24 00:37:47:18
לא, אפשר לשבת גם מחוץ למרגם, בחוץ.

00:37:47:21 00:37:54:18
יש עצים, יושבים מתחת לעץ,
מרגישים את הרוח וזה כיף.

00:37:54:21 00:38:03:00
אם מישהי מבינו מסיימת את המרגם,
הולכות איתה לנהר ונהנות שם כול היום.

00:38:03:02 00:38:05:22
פוגשות בנהר נשים יולדות
שבאו להתרחץ,

00:38:05:24 00:38:09:03
כול שלושה ימים היולדות
באות לנהר כדי להתרחץ.

00:38:09:08 00:38:14:03
כך שאנחנו הולכות הרבה לנהר.
- גם ליולדת אין מיטה לישון עליה?

00:38:14:09 00:38:21:02
יש משהו קטן, לא בדיוק מיטה.
אבל שם מסתדרות עם זה.

00:38:22:04 00:38:27:01
איך יולדת יכולה להסתדר, עם הרבה
נשים באותו חדר, וללא מיטה נוחה?

00:38:27:03 00:38:33:11
ליולדת בונים מיטה בגודל
של השולחן הזה, וישנה עליה.

00:38:33:16 00:38:36:22
העלים נוחים, את שמה
על הריצפה עלים וישנה עליהם.

00:38:37:00 00:38:48:01

מעל העלים שמה עור של בקר וישנה.
אפשר גם לתפור בדים שימשו כמזרן.

00:38:49:02 00:38:55:20

היה נחמד, לא היינו מרגישים חוסר נוחות.
- מה הייתן עושות כול הבנות ביחד במרגם?

00:38:55:24 00:39:06:02

כשאנחנו במרגם, היינו מקשטות בגדי
נשים והיינו יוצרות צורות על הבגד.

00:39:06:05 00:39:20:03

בנוסף גם היינו הולכות הרבה לנהר
והיינו משחקות שם שעות ארוכות.

00:39:20:06 00:39:29:23

אם שמישהי נמצאת במרגם וקרה משהו
במשפחה, מה היא עושה במקרה זה?

00:39:30:08 00:39:32:20

מה היא יכולה לעשות?

00:39:32:23 00:39:37:15

נניח, קרוב משפחה
שלה נפטר, מה היא עושה?

00:39:37:18 00:39:42:07

היא לא תעשה כלום.
- כלומר, האם היא תצא מהמרגם?

00:39:42:12 00:39:45:10

היא יוצאת אבל לא מתערבבת
עם אנשים אחרים.

00:39:45:12 00:40:01:00

איך היא הולכת, הרי אין לה פדים?
- אנחנו תופרות מן מכנס למקרים מסוג זה.

00:40:01:07 00:40:10:13

מכינות מכנסיים להליכה?
- כן. תופרות מבדים משהו כמו מכנסיים.

00:40:14:07 00:40:31:23

שם זה לא כמו בארץ שיש בה הכול,
שם הכול טבעי וחופשי.

00:40:32:01 00:40:42:22

שם ענייני הדת מאוד קפדנים, חוץ מזה
לא מעניין אם זה חם, קר וכו'.

00:40:44:19 00:40:52:03

יש סיפור מיוחד על המרגם שאת זוכרת,
משהו מהימים שישבת במרגם?

00:40:53:20 00:40:57:12
אין משהו ספציפי שאני זוכרת,
רק זוכרת שהיינו הולכות לנהר,

00:40:57:16 00:41:05:00
חוזרות למרגם וישנות, מכינות "בונה",
קורה שמאחרים להביא לנו אוכל,

00:41:05:03 00:41:09:07
כדי לראות איך אנחנו נגיב.

00:41:09:10 00:41:16:02
אז אנחנו עומדות בפתח המרגם
ושואלות אם לא הכינו אוכל היום.

00:41:16:12 00:41:23:13
ואז מביאים לנו אוכל.
- יש צחוקים ודברים כאלה?

00:41:23:18 00:41:31:11
הרבה צחוקים. אין כמו הצחוקים שהיו
לנו שם. בארץ אנחנו לא צחוקים כמו שם.

00:41:31:14 00:41:36:11
הכול רציני מדי בארץ.
- ושם?

00:41:37:03 00:41:49:21
שם יש הרבה צחוקים ובדיחות.
צחקות על אחת ומחר על אחרת.

00:41:50:02 00:41:56:04
אז הן צחקות עלינו שאנחנו
בטלניות שכול היום שוחות בים.

00:41:56:06 00:42:00:18
אבל אנחנו הולכות להביא מים
ועצי בעירה בזמן שאתן מתבטלות במרגם.

00:42:00:22 00:42:07:18
אז אנחנו אומרות להן שכשהן ייכנסו
למרגם נוכל לעזור להן.

00:42:07:21 00:42:15:04
כך היינו מתבדחות וצחקות ונהנות.
אבל לא כול הזמן איחרו להביא ארוחות.

00:42:15:06 00:42:18:14
בעלך לא היה מכין לך אוכל
ומביא לך למרגם?

00:42:18:16 00:42:22:21

לא, לא הוא מכין אוכל. באתיופיה
גבר יכנס למטבח ויכין אוכל?

00:42:22:23 00:42:25:12

למה לא?
- כי לא יכין.

00:42:26:08 00:42:33:05
מי מכין לו כשאת לא נמצאת בבית?
- אמא שלו, השכנות מכינות שלנו.

00:42:33:12 00:42:40:00

השכנות מכינות לו אוכל,
את כול הארוחות שהוא צריך.

00:42:42:00 00:42:50:13
כשהשכנה במרגם, אני מכין למשפחה שלה,
כך שאנחנו עוזרות זו לזו.

00:42:51:23 00:42:57:15

כמה ימים את יושבת במרגם?
- שבעה ימים.

00:42:57:18 00:43:04:04

במשך שבעה ימים את לא רואה את בעלך?
- אני רואה אותו בחוץ, מחוץ לבית.

00:43:04:23 00:43:11:00

אבל בדרך כלל הבעלים כועסים עלינו
כשאנחנו במרגם ולא באים לסביבת המרגם.

00:43:11:02 00:43:12:09

למה?

00:43:12:11 00:43:17:21

כי הם מתלוננים שאנחנו תמיד יושבות
במרגם, כאילו שאנחנו יושבות שם בכוונה.

00:43:19:01 00:43:21:13

לא מתקרבים לסביבת המרגם.

00:43:22:00 00:43:28:21

במקרה זה השכנה מכינה אוכל,
מחמיצה קמח לאינג'רה,

00:43:29:00 00:43:33:14

כך שכול הזמן מכינה אוכל
ומשאירה לבעלי.

00:43:34:15 00:43:41:13

אם יש ילדים, הם מגישים לו את האוכל
לשולחן. או שהשכנה באה ומגישה לו.

00:43:41:17 00:43:45:18
כך היינו עוזרות זו לזו.

00:43:45:20 00:43:52:22
אמרת שהמרגם שלך היה בנוי טוב.
- נכון. אפילו פירקתי זוגיות בגלל זה.

00:43:53:10 00:43:56:14
תסבירי לי על זה.

00:43:56:20 00:44:02:23
אני הייתי שבוע בבית ושבוע במרגם.

00:44:03:01 00:44:06:19
יותר גרוע מזה, יש פעמים שזה לא נגמר
אחרי שבוע וצריכה להישאר במרגם עוד.

00:44:06:21 00:44:08:10
כלומר?

00:44:08:13 00:44:14:01
שאני לא מסיימת את המחזור, לא טובלת.
- כלומר, זה לוקח לך יותר משבעה ימים?

00:44:14:03 00:44:22:04
כן. ואם אני נשארת בבית
למשך 3 שבועות ללא הופעת מחזור,

00:44:22:06 00:44:26:00
אני נשארת במרגם 3 שבועות.

00:44:26:05 00:44:32:02
המצב המשיך ולא פסק, כול הזמן.
- מה היה אומר לך בעלך על הבעיה הזו?

00:44:32:08 00:44:35:13
היה אומר, את כול הזמן יושבת במרגם,

00:44:35:16 00:44:39:04
כמה אפשר כבר להיות תלוי
בשכנים כדי להכין לי אוכל!

00:44:39:07 00:44:42:11
כמה אני יכול להכביד על אמא שלי!
היה אומר.

00:44:42:13 00:44:44:20
עם הזמן גם התחלתי להיות חולה.

00:44:44:23 00:44:48:24
המצב לא השתפר ובסוף התגרשתי.
- דאגת כשהוא אומר לך כך?

00:44:49:01 00:45:00:15
כן. כאב לי מאוד, הייתי אומרת לו,
שאני לא עושה זאת סתם, אלא בגלל הדת.

00:45:01:00 00:45:05:09
בסוף התגרשתי.
- מה זאת אומרת, התגרשת?

00:45:05:22 00:45:10:21
את ביקשת להתגרש?
- הוא אמר שהוא לא רוצה.

00:45:12:03 00:45:19:01
גם ההורים שלו אמרו, שאני כול הזמן
במרגם, ולא מרגישה טוב

00:45:19:13 00:45:25:03
ואי אפשר לדעת מה יקרה
בהמשך עם המצב.

00:45:25:13 00:45:29:11
כך שבסוף התגרשנו.

00:45:30:13 00:45:39:05
את יכולה להסביר לי איך מתגרשים
לפי התרבות האתיופית?

00:45:39:13 00:45:47:12
באתיופיה כשאת מתחתנת את חותמת מול
זקני המקום, כמו שבארץ את חותמת ברבנות.

00:45:47:23 00:45:51:05
לפי התרבות חותמים
בפני זקני המקום, אין רבנות שם,

00:45:51:07 00:45:55:20
יש את הקס, הקס מכשיר את הזוג.

00:45:56:19 00:46:04:04
כשאת מתגרשת,
הרי אבא שלך בא לקחת אותך,

00:46:04:08 00:46:14:05
כשהוא בא מזמין כמה מזקני המקום ומספר
להם שהוא צריך לדאוג למצבה הבריאותי,

00:46:16:01 00:46:24:17
ושהבת שלו סובלת מהמרגם,
הגיל שלה מתקדם ולא עוצר במקום.

00:46:24:19 00:46:29:09
אני דואג למצב הבריאות
של הבת שלי שנובע מהמרגם.

00:46:29:12 00:46:33:23
אם המצב יימשך כך היא עלולה לא להביא
תינוק בחיים, לכן אני צריך לדאוג לה.

00:46:34:00 00:46:37:22
או שבעלה ידאג לטיפול בה.
או שאני אקח אותה, אומר אבא.

00:46:38:23 00:46:45:01
אם הבעל אומר, אני אדאג לאשתי,
אקח אותה לטיפול, אז הכול בסדר.

00:46:45:03 00:46:49:04
ידאג לבריאותך, ייקח אותך לטיפול
ותוכלי להביא ילד.

00:46:49:10 00:46:55:21
ואם יגיד שהוא לא יתאמץ ומעדיף להיפרד,
יש מספיק נשים אחרות, אז נפרדים.

00:46:55:24 00:46:57:19
מה אמרו במקרה שלך?

00:46:58:01 00:47:06:24
ההורים שלו התאמצו שבעלי יסכים שאשאר
איתו, שאני אשתו הראשונה ויש לזה ערך,

00:47:07:02 00:47:12:00
אבל בעלי אמר שהוא לא מוכן לדאוג לי,
לקחת אותי לטיפול רפואי.

00:47:12:09 00:47:25:10
באותו רגע הוחלט שניפרד, חילקנו
את כול הרכוש המשותף וחזרתי הביתה.

00:47:25:15 00:47:28:17
כול זה קורה כשהם שם?
כן -

00:47:28:19 00:47:31:10
מה את אומרת?

00:47:31:12 00:47:38:07
אני לא אומרת כלום, אני מתנהגת איך
שאמא של בעלי אומרת לי, מקשיבה לה.

00:47:39:23 00:47:41:18
לא אמרת כלום?

00:47:41:22 00:47:47:11
אמרתי בסוף, שגם אם אני
אוהבת את ההורים שלו,

00:47:47:13 00:47:52:03
אם הוא לא ידאג לטיפול שלי,
אני לא אשאר ואהרוס את בריאותי.

00:47:52:08 00:47:56:07
אני אחזור להורים שלי ואטפל בעצמי.

00:47:56:10 00:48:06:07
אחר כך קרענו את הדף שחתמנו
עליו כשהתחתנו וזהו, כך נגמר.

00:48:06:18 00:48:10:16
מה הרגשת כשבעלך אמר
שהוא לא מוכן לדאוג לטיפול שלך?

00:48:10:19 00:48:17:13
כמה זמן גרתם ביחד?
- גרנו ביחד הרבה זמן, אני לא זוכרת כמה.

00:48:17:15 00:48:27:04
בערך כמה? שנה? שנתיים? עשר שנים?
- לא יודעת. אולי שבע שנים.

00:48:29:17 00:48:41:16
בגלל סיבות כאלה יכולים להתגרש.
- מה הרגשת כשנפרדתם?

00:48:41:18 00:48:53:15
מה אני יכולה להרגיש!
שמחתי מאוד לחיות עם ההורים.

00:48:55:05 00:49:02:05
מה את זוכרת מהדרך בחזרה הביתה
אחרי הגירושין וחלוקת הרכוש?

00:49:02:08 00:49:09:06
שמחתי מאוד, לא היה אכפת לי
מזה שנפרדתי מזוגיות. לא עניין אותי.

00:49:12:15 00:49:16:03
סיפרת להורים שאת שמחה שנפרדת?
- כן.

00:49:16:05 00:49:18:07
מה הם אמרו?

00:49:18:09 00:49:22:23
ההורים היו עצובים,
אחרי הכול את התגרשת ופירקת בית.

00:49:23:01 00:49:27:03
גם אם לא אומרים כלום, עדיין אפשר

להבין שהם עצובים ולא שמחים.

00:49:27:06 00:49:38:20
מבפנים הם עצובים. אחרי התחנתני שוב
והתגרשתי מאותה סיבה.

00:49:38:24 00:49:43:09
רגע, כשחזרת לבית הורייך,
לאיזה מקום חזרת?

00:49:43:11 00:49:46:04
חזרתי לבית שלהם.
- איפה גרו אז?

00:49:46:07 00:49:51:12
אמרתי לך שהם גרים בסנבטייה.
- סנבטייה.

00:49:51:18 00:49:55:12
מתי עזבתם את סנבטייה
והלכתם לגור בסרמלה?

00:49:55:14 00:50:05:09
עזבנו בתקופת שלטון "דרג".
- אחרי כמה זמן שגרת איתם עזבתם לשם?

00:50:06:07 00:50:11:04
בערך שנתיים-שלוש.
- היו לך שידוכים בתקופה הזו?

00:50:11:08 00:50:16:24
היו באים אבל אני התנגדתי כול פעם.

00:50:18:07 00:50:23:13
בתקופה שגרת עם ההורים,
איך התמודדת עם המרגם?

00:50:23:22 00:50:38:01
אותו דבר, לא השתנה כלום. באתיופיה,
טיפול אצל "דבתרא", היה עובד.

00:50:38:06 00:50:48:00
איכשהו הטיפול שהם נותנים עוזר.
- אז ההורים לקחו אותך ל"דבתרא"?

00:50:48:03 00:50:53:12
לא, לא הלכתי לשם.
- למה לא?

00:50:53:18 00:50:57:13
כי אבא שלי לא אוהב את ה"דבתרא".

00:50:57:16 00:51:06:11

במקום זה, הלכתי ל"גנטה-אבא",
מקום שמתפללים בו, כמו ירושלים.

00:51:06:14 00:51:17:02
לשם לקחו אותך?
- כן. הולכת לשם בלי לק בציפורניים,

00:51:17:18 00:51:27:14
ציפורניים גזוזות, מגולחת,
לבושה בגדים נקיים מאוד, יחפה,

00:51:27:18 00:51:31:04
ולוקחת איתך אפונה לארוחות.

00:51:31:12 00:51:34:14
לכמה זמן הלכת לשם?
מה עוד את זוכרת?

00:51:34:16 00:51:40:20
עד שאת רואה חלום, את נשארת שם.
את הולכת לשם רק אחרי שאת רואה חלום.

00:51:42:15 00:51:49:06
מייד כשאת מגיעה לשם,
את נכנסת למים ומתרחצת.

00:51:49:20 00:51:54:07
שונה מים באמצעות "קיל",
מין ג'ריקן עשוי מפרי דומה לבטטה.

00:51:54:10 00:52:04:16
לא שונה מהכלי עצמו
אלא מוזגת לתוך קערה ושונה.

00:52:04:22 00:52:08:14
את ה"קיל" ממלאת באמצעות
הטבעת ה"קיל" במים,

00:52:08:16 00:52:11:02
לא מוזגים לתוכו
בעזרת כלי אחר.

00:52:11:05 00:52:13:05
את מכניסה מים דרך
פתח הכלי עצמו?

00:52:13:07 00:52:17:14
כן. מכניסה את פתח הכלי
לתוך הים ומכניסה מים לכלי.

00:52:17:17 00:52:22:11
למה לא יכולה לשתות מה"קיל" עצמו?
- כי זה קדוש, בירכו עליו.

00:52:22:21 00:52:35:03
את המים מכניסים ל"קיל", מוקדם בבוקר,
לפני שהציפורים מתחילות לצייץ.

00:52:35:21 00:52:44:05
כלים ששתו מהם אנשים,
אסור להם להגיע לשם.

00:52:44:17 00:52:50:05
אסור לאכול שם אוכל מבושל, אם ברצונך
לאכול אוכל מוכן שמבקרים הביאו לך,

00:52:50:09 00:52:57:21
את חייבת לצאת מחוץ למתחם,
מסיימת לאכול ואז מתקלחת,

00:52:57:23 00:53:02:20
ומכבסת את הבגדים ורק אז אפשר
לחזור למקום שבו את מתפללת.

00:53:04:01 00:53:06:06
כמה זמן נשארת שם?

00:53:06:09 00:53:09:00
שבעה ימים, אחרי שבעה
ימים ראיתי חלום.

00:53:09:03 00:53:16:23
איזה חלום ראית? מה היה החלום?
- שאני יכולה לצאת משם כי סלחו לי.

00:53:17:11 00:53:23:05
את החלום סיפרתי לקסים.
-את שומעת קולות? מה ראית בדיוק?

00:53:23:07 00:53:26:16
זה היה חלום.
- נכון אבל מה ראית בדיוק בחלום?

00:53:27:00 00:53:34:04
מישהו כמו קס שעמד מולי,
ואומר לי: סיימת, סלחתי לך.

00:53:34:06 00:53:38:06
אחרי זה המחזור החודשי
נכנס לסדר הנכון והתקין.

00:53:38:09 00:53:43:09
התחלתי לסיים מחזור אחרי שבעה ימים
ולטבול במים כמו כולם.

00:53:43:12 00:53:47:07

רגע לפני שנעבור נושא,
אחרי שחלמת חלום מה עשית?

00:53:47:09 00:53:52:24
סיפרתי לקס על החלום. בבוקר הקס
אומר שמי שחלם חלום שיספר לו.

00:53:53:01 00:53:58:08
כשאמרתי מה חלמתי, הוא אמר:
זהו, את סיימת ויכולה לצאת.

00:53:58:11 00:54:02:12
אם לא חלמת חלום זה אומר
שעוד לא סיימת ואת נשארת.

00:54:03:15 00:54:10:15
אם הבנים רואים "סרק",
הם חייבים לצאת משם,

00:54:10:19 00:54:16:17
אם לא יוצאים יהיו רוחות חזקות
שיכולות להעיף מבנים כאלה,

00:54:17:20 00:54:28:05
באים נמרים ונחשים.
זה מפחיד מאוד כשזה קורה.

00:54:28:13 00:54:38:19
אז הקסים באים ומבקשים מאנשים
שלא קיימו את המנהג המקובל,

00:54:39:00 00:54:47:05
למשל אם יש אישה במחזור
או גבר שראה "סרק". עליהם לצאת מייד.

00:54:47:08 00:54:58:09
ברגע שהאנשים האלה יוצאים, פתאום
כול הרוחות החזקות נעלמות כלא היו.

00:54:58:11 00:55:01:16
קרה לך מקרה כזה כשהיית שם?

00:55:01:21 00:55:08:16
פעם אחת מישהו ראה "סרק"
ולא יצא מהמים, אז באו רוחות חזקות,

00:55:08:20 00:55:16:10
הקס ביקש לצאת אבל האיש פחד לצאת
כי חשש שאם הרוחות חזקות כך בגללו,

00:55:16:13 00:55:22:03
אז יעיפו אותו כשהיה לבד בחוץ.
כך חשב לעצמו האיש ולא יצא מהמים.

00:55:22:05 00:55:29:14
הקסים חזרו שוב ושוב שמי שלא טהור
צריך לצאת, בין זו אישה או איש.

00:55:30:02 00:55:40:11
לבסוף האיש יצא והרוחות פסקו מיד.
הילדים הלכו לטיול שם וראו את המקום.

00:55:40:13 00:55:46:06
מקום מאוד יפה. אוכלים שם רק אפונה,
בכול הארוחות.

00:55:47:22 00:55:53:05
אלא אם אנשים באזור מביאים לך אוכל
מוכן ואת יוצאת מחוץ למתחם ואוכלת.

00:55:53:07 00:55:59:02
לא אוכלים אוכל שנוצרים הכינו.
רק של יהודים טהורים.

00:55:59:04 00:56:02:14
זה מקום של יהודים?
- כן. זה מקום של יהודים.

00:56:02:16 00:56:10:24
משפחה לי גרה באזור הזה.
- איך קוראים למקום?

00:56:11:16 00:56:16:08
קוראים למקום "גנטה-אבא",
השם הכללי של כול האזור,

00:56:16:10 00:56:21:20
למקום הספציפי שההורים
שלי גרו בו קוראים "טוואה גיורגיס".

00:56:22:05 00:56:30:00
אז סיימת שם וחזרת הביתה,
כמה זמן הליכה זה?

00:56:30:04 00:56:34:17
זה רחוק, הלכנו יום שלם.
- את היית שם לבד?

00:56:34:20 00:56:43:17
לא, הייתי עם אמא שלי.
נכנסנו לבית של ההורים שלה.

00:56:43:19 00:56:56:11
איך אני אספר לך מה היה בבית הסבים
שלי, מי שלא ראה לא יאמין למה שהיה שם.

00:56:56:13 00:56:57:21
אז תספרי לי.

00:56:57:23 00:57:08:08
הבית של הסבים שלי היה בית עם שפע
אוכל, דבש, טלה וכול מה שצריך,

00:57:09:06 00:57:15:24
כול האחים גרים בשכנות,
כשאת רואה את כול המשפחה ביחד,

00:57:16:07 00:57:22:01
הקשר ביניהם קשר מאוד קרוב,
נשות האחים נראות כמו אחיות,

00:57:22:04 00:57:27:09
איך שהם מקבלים אורחים!
בלבביות גדולה.

00:57:27:11 00:57:38:12
אפילו אומרים שלא מרגישים בנוח כשלא
באים אורחים, מרגישים שחסר משהו.

00:57:38:16 00:57:45:13
אומרים: איך נאכול לבד
ארוחת ערב, ללא אורחים!

00:57:47:06 00:57:55:18
סבא אומר, בשם אברהם,
אני מרגיש חוסר כשאין אורחים בבית!

00:57:55:22 00:58:02:07
מתקשה לאכול ולשתות "בונה", ללא
אורחים. יוצא ונכנס לבית באי נוחות.

00:58:02:11 00:58:08:15
אחרי שהוא חלב את הפרות וחזר הביתה,
כשהוא שומע אורחים שואלים לשלומם,

00:58:08:18 00:58:12:12
הוא ממש מתרגש משמחה.

00:58:12:15 00:58:16:04
מיד הוא ניגש אל האורח
עם מים ושוטף את רגליו.

00:58:16:07 00:58:19:24
גם אם זו מישהי צעירה כמוך,
הוא שוטף את רגלייך בעצמו.

00:58:20:02 00:58:22:20
מי? סבא שלך?
- כן, סבא שלי.

00:58:22:23 00:58:27:14
אם הילדים שלו נמצאים בבית,
הם קמים ומחליפים אותו.

00:58:27:18 00:58:32:24
אחרת הוא לא אומר למישהו,
"בוא תשטוף את רגליהם".

00:58:33:01 00:58:39:23
הוא בעצמו שוטף. אחרי שאוכלים
ושותים, נכנסים ל"גוג'ו",

00:58:40:08 00:58:54:13
הגוג'ו מקושט בסוגים של עור, של כבשים,
עזים, גם הריצפה מרוצפת בעור כמו שטיח.

00:58:55:16 00:59:05:00
בגוג'ו אבא מגיש לך דבש טהור
מהכורת, יש לו כוורת בחוץ,

00:59:05:05 00:59:18:09
קורא בשמות חיבה לכול אדם, קורא בשם חיבה
ומזמין אותך לאכול מהדבש עד שתשבעי.

00:59:18:12 00:59:30:09
תמיד קורא בשמות חיבה לכולם. אחרי
זה גם מחמם את הדבש ומביא לך לשתות.

00:59:31:01 00:59:37:11
היה ממש כייף שם. גם בסנבטייה, האזור
של אבא שלי היה אותו דבר. היה הכול!

00:59:37:14 00:59:48:01
כמה ימים התארחתם בבית
הסבים שלך, מצד אמא שלך?

00:59:48:08 00:59:53:13
היינו שם במשך יומיים שלושה.
אחרי זה חזרנו הביתה.

00:59:53:16 00:59:58:14
אתם הולכים יום שלם...
- כן, הולכים יום שלם,

00:59:58:16 01:00:03:09
אם מחשיך במהלך החזרה הביתה, אחותה של
אמא שלי הייתה גרה בין הבית שלנו לסבים,

01:00:03:11 01:00:10:23
כשמחשיך, מתארחים אצלה.
- החשיך באמצע הדרך בחזרה הביתה?

01:00:11:02 01:00:17:16
בחזרה הביתה מבית הורי אמי לא החשיך
כי הוא לא היה רחוק מדי מהבית שלנו,

01:00:17:18 01:00:23:10
אבל הייתה עליה תלולה
בחזרה הביתה.

01:00:23:19 01:00:27:11
באותו יום שחזרתם הביתה,
התארכתם לילה בבית אחר?

01:00:30:20 01:00:38:22
חזרנו מבית הוריה של אמי
לאחר שלושה ימי אירוח,

01:00:39:00 01:00:46:24
בדרך גם אם לא החשיך, אם מתעייפים,
ישנים בביתה של אחותה של אמי.

01:00:47:18 01:00:54:03
גם בבית של דודה שלי יש הכול בשפע,
אותו דבר גם בבית של חמותה.

01:00:55:00 01:01:00:00
אזור עם מזג אוויר נעים, קצת קריר.
מתארחים אצלה לילה,

01:01:00:03 01:01:07:14
אוכלים ארוחת ערב, שותים טלה,
כול הלילה משחקים ולא ישנים.

01:01:08:03 01:01:16:00
על מה הייתם מדברים? מה את זוכרת?
- לא זוכרת, בעיקר מדברות שתי האחיות.

01:01:16:02 01:01:20:23
הן מדברות, מדברות ומדברות.
אני לרוב מתעייפת והולכת לישון.

01:01:21:01 01:01:33:04
נקפוץ רגע לחזרה שלך מהטיפול,
האם הבנת כבר שהמחזור שלך הסתדר?

01:01:33:09 01:01:39:11
כן. אחרי זה המחזור
נכנס לשגרה הרגילה.

01:01:39:15 01:01:44:16
אחרי 3 שבועות מתחיל ומסתיים 7 ימים
לאחר מכן ואני טובלת וחוזרת לבית.

01:01:44:22 01:01:51:17

זה הסתדר מייד, ברגע?
- כן. אין לך מושג כמה טוב זה היה.

01:01:53:12 01:01:59:15
אסור לנוצרים להכנס לשם.
פרות לא מגיעות לשם.

01:01:59:19 01:02:07:11
זה היה מקום שמתקיים מעצמו,
אלוהים סידר את הכול במקום.

01:02:07:21 01:02:12:23
לא מכניסים כלים למקום
למעט כלי שתיה,

01:02:13:00 01:02:20:21
אפילו את האפונה שמים
במין קערות על גבי הסלע.

01:02:20:23 01:02:26:14
אין צורך בכיסוי של הקערה הטבעית,
שום דבר לא מזהם אותה.

01:02:28:07 01:02:33:22
האפונה שבקערה מתרככת למחרת
בבוקר לאחר שמוסיפים עליה מים.

01:02:34:13 01:02:38:15
היה כל כך כייף שם.

01:02:39:05 01:02:49:24
המשכת לגור בבית הורייך,
באיזה שלב אתם עוברים ל"סרמלה"?

01:02:50:02 01:02:55:18
האם זה קרה אחרי שהתחתנת בשנית?
- עברנו לפני שהתחתנתי שוב.

01:02:56:01 01:03:02:20
ספרי לי קצת מה הייתה
הסיבה למעבר ל"סרמלה".

01:03:03:08 01:03:10:02
בגלל ענייני בריאות.
-מה זאת אומרת, בגלל ענייני בריאות?

01:03:10:14 01:03:19:12
כי היו בעיות בריאותיות במשפחה.
לאמא הייתה בעיית ראייה,

01:03:20:11 01:03:29:08
אחי שכיום גר בנתיבות היה חולה הרבה
והבריאות שלו לא הייתה טובה.

01:03:29:13 01:03:33:00
לכן אמרו לנו לעזוב את המקום
כדי להחזיר את הבריאות.

01:03:33:03 01:03:37:24
מי אמר לכם את זה?
- מגידי עתידות.

01:03:38:02 01:03:51:08
אמרו לנו, שזה לא מקום טוב לאחי,
למרות שזה מקום טוב לשאר אנשים.

01:03:51:11 01:03:57:10
המקום היה טוב להורים שלך?
- כן, להורים שלי זה מקום טוב.

01:03:57:13 01:04:05:12
אבל לאחי זה לא היה מקום טוב.
בגלל אחי הם עזבו את המקום.

01:04:06:01 01:04:10:23
אבל אחרי זה גם אחי
הרגיש טוב, חזר לבריאות.

01:04:11:01 01:04:18:14
נהייה חקלאי מצליח, גדל, התחתן.
מייד כשהתחתן עלינו לארץ.

01:04:18:16 01:04:24:21
איך התכוננתם למעבר? הרי
זה לא דבר קל לעבור מקום בגלל ילד.

01:04:25:07 01:04:32:05
זה לא דבר קל בכלל,
היינו צריכים ללכת יום שלם,

01:04:32:08 01:04:40:06
עם ארבעה-חמישה חמורים
עמוסים עם יבול, כדי להגיע ל"נורה".

01:04:40:14 01:04:45:15
מי שהלכו לגור בסרמלה היו
אמא של אבא שלי ואחים שלו,

01:04:45:18 01:04:53:09
אבל אנחנו הלכנו ל"נורה", ושם גרנו,
למרות שהכוונה שלנו הייתה לגור איתם.

01:04:53:11 01:04:59:14
בסוף אנחנו הלכנו לגור במקום שנקרא
"נורה", את היבול שמנו שם.

01:04:59:21 01:05:04:22
ב"נורה" גרו אחים
של אמא של אבא שלי.

01:05:05:08 01:05:09:05
שמרנו את היבול שלנו
בכדים שלהם,

01:05:11:06 01:05:16:01
אבל להעמיס את כול היבול
היה קשה ולא הצלחנו.

01:05:16:05 01:05:21:20
תוך כדי ההעמסה הגיעו חודשי יוני
יולי, תקופה של זריעת יבול.

01:05:21:24 01:05:34:18
אבא רצה שיהיה לילדים שלו תירס
וכול מיני גרעינים טריים של אותה שנה.

01:05:34:24 01:05:39:15
לכן אבא החליט לגור עם דודים,
אחים של אמא שלו,

01:05:39:18 01:05:43:15
ב"נורה"?
- כן. שם עברנו לגור,

01:05:43:18 01:05:49:08
אחיין של אמא שלו נתן לו אדמה
לעבד צמוד לבית.

01:05:49:12 01:05:57:19
אחיין אחר של אמא שלו,
מסיבה שלא יודעת, עזב ל"אוזבה",

01:05:57:22 01:06:01:17
אנחנו ניקינו את הבית שלו ונכנסו.

01:06:01:20 01:06:04:17
לנקות בית ישן ולהיכנס
לגור בו זה לא דבר פשוט.

01:06:04:24 01:06:11:23
תסבירי לי, מה זה אומר שזה לא קל.
- לא קל להיכנס לבית נטוש.

01:06:12:09 01:06:21:20
כמו שבארץ כשנכנסת לשכירות,
את צריכה לצבוע את הבית, לנקות אותו,

01:06:22:09 01:06:26:10
גם שם את צריכה לסדר הכול מחדש,

01:06:26:12 01:06:32:09
החמורים והעיזים הרסו
באופן חלקי את הקירות של הבית,

01:06:32:23 01:06:47:07
וצריך לבנות מחדש, לשים קש על הגג
כדי שבחורף לא ייכנסו מים לתוך הבית.

01:06:47:22 01:06:56:11
כך סידרנו את הבית וגרנו שם.
נתנו לנו אדמה לעבד,

01:06:56:13 01:07:01:19
חלק גם החכרנו תמורת אחוז מסוים
מהיבול לשלם לבעל האדמה.

01:07:01:21 01:07:04:18
מה זאת אומרת נתנו לכם אדמה?
מי נתן לכם?

01:07:04:20 01:07:13:14
אחיה של אמא של אבא שלי נתן לנו
אדמה צמוד לבית שלנו, כמו גינה כזאת.

01:07:13:24 01:07:35:05
אבל אדמה מספיק גדולה החכיר מהנוצרים
עם חוזה לשלם להם 25 אחוז מהרווח.

01:07:35:07 01:07:40:21
בעל האדמה לא נוגע בשום עבודה ולא
מנכש עשב אחד מלבד החכרת האדמה לאבא.

01:07:41:03 01:07:47:23
הכול אנחנו עושים לבד.
בתנאים האלו המשכנו לגור שם.

01:07:48:01 01:07:50:06
אחרי זה שלטון היילה-סלאסה נפל,

01:07:50:08 01:07:52:11
והגיע שלטון "דרג" עם מוטו של "מרט
לארשו" (כלומר אדמה לכול מי שמעבד).

01:07:52:13 01:07:58:05
קיבלנו אדמה מ"דרג".
- מה את זוכרת מההכרזה של "מרט לארשו",

01:07:58:09 01:08:04:01
מאחר שלא היה נכס עד אותו זמן, איך
האנשים באזור קיבלו את השינויים הללו?

01:08:04:04 01:08:09:16

מה את זוכרת, האם קיבלתם אדמה מיד?
תסבירי את זה.

01:08:10:03 01:08:21:07
אנחנו היינו מחכירים אדמה מנוצרים...
- לא, לא לזה אני מתכוונת,

01:08:21:13 01:08:28:14
אלא השאלה שלי היא כש"דרג" בא
והכריז "מרט לארשו" וחילק אדמות,

01:08:28:16 01:08:33:19
מה אנשים באזור חשבו על זה,
הרי זה לא מה שהוא שהם רגילים אליו,

01:08:33:21 01:08:38:24
התחלקו איתכם ללא בעיות?
- זו החלטה שלא תלויה בהם,

01:08:39:01 01:08:44:03
זו החלטה של השלטון,
שלא מבדיל בין אנשים.

01:08:44:17 01:08:50:17
לכן מתחלקים באדמה בעל כורחם.
- הנוצרים לא התנגדו?

01:08:50:24 01:09:00:00
לא, לא התנגדו. רק כאן, אחרי שהגיעו
אנשים התחילו ללכלך עליהם,

01:09:00:13 01:09:03:11
אבל בפועל הנוצרים באתיופיה
הם אנשים טובים.

01:09:03:13 01:09:08:12
גם בינינו, בין יהודי אתיופיה
יש הרבה שלא מסתדרים.

01:09:08:14 01:09:10:16
אותו דבר גם במקרה של הנוצרים.

01:09:10:19 01:09:17:16
הצעירים, המשכילים למיניהם
הם אלה שמתלוננים,

01:09:17:21 01:09:20:07
אבל במציאות, אנחנו אחים לכול דבר,

01:09:20:10 01:09:24:16
חוץ מכשרות שמונעת לאכול ביחד
ולשתות ביחד, שגם עם זה ידענו להסתדר.

01:09:24:19 01:09:31:11
למשל, כשהם מחתנים ומזמינים אותנו,
נותנים לנו, ליהודים, עז.

01:09:31:15 01:09:37:16
קס משלנו שוחט אותה, מכינים אותה
בעצמנו ואוכלים עם אינג'רה שלנו.

01:09:39:07 01:09:42:12
וכשאנחנו מחתנים,
נותנים להם כבש,

01:09:42:15 01:09:46:08
הם דואגים לשחיטה
ולהכנה בעצמם.

01:09:46:20 01:09:52:12
יושבים בנפרד בסככה שהוכנה לחתונה,
בחצי הסככה יהודים ובחצי נוצרים.

01:09:52:14 01:09:54:15
כך ניהלנו את החיים שם.

01:09:54:18 01:10:00:15
ובעבודות, נניח את נוצרייה
ומבקשת מיהודי עזרה,

01:10:00:18 01:10:03:24
הוא בא ועובד איתך בשדה שלך.

01:10:04:01 01:10:09:14
ונניח אני יהודייה ומבקשת מנוצרי,
הוא בא ועובד בשדה שלי.

01:10:09:17 01:10:14:10
האם זה תמורת כסף? או בחינם?
- בחינם!

01:10:14:11 01:10:21:14
את רק מכינה אוכל ושתייה, טלה,
ומביאה לעובדים בשדה.

01:10:23:14 01:10:27:06
כלומר הם עובדים בשדה שלך?

01:10:27:08 01:10:32:02
תלוי באיזו עונה,
אם צריך לזרוע, לנכש עשבים וכו'.

01:10:32:06 01:10:34:07
כשזרעים זרעים, הוא בא עם השוורים
שלו כדי לחרוש את אדמה?

01:10:34:10 01:10:45:03
כן, כול אחד בא עם השוורים שלו.
כך זורעים את האדמה של מי שצריך.

01:10:45:06 01:10:55:10
וביום אחר כשמישהו אחר צריך,
גם כולם נרתמים ועובדים אצלו.

01:10:55:13 01:11:03:10
כך אנשים היו עובדים בשיתוף פעולה. אותו
דבר גם בתקופת הקציר, וכן בניכוש עשבים.

01:11:04:01 01:11:08:09
חיינו בשיתוף פעולה איתם
והיו לנו קשרים חברתיים.

01:11:08:11 01:11:17:10
אבל לפי מה ששמעתי, לא הייתה אדמה
ליהודים לפני שהוכרז "מרט לארשו",

01:11:17:13 01:11:21:17
לכן היהודים קיבלו אדמה
שנלקח מהנוצרים, האם זה נכון?

01:11:21:20 01:11:24:24
זה נכון.
- את אומרת שגם עם זה לא היו בעיות?

01:11:25:02 01:11:32:14
בעיות היו נוצרות אם היו לוקחים את
כול האדמה ממישהו ונותנים למישהו אחר,

01:11:33:00 01:11:37:10
אבל מה שהיה כאן, למשל, אם למישהו
היו שלוש-ארבע חלקות אדמות,

01:11:37:14 01:11:41:15
לקחו נניח אחת מהן
ונתנו למישהו שאין לו.

01:11:41:18 01:11:44:13
חלקה אחת משלו נותנים לי ואחת
מהן לך ולו נשארות אחת או שתיים.

01:11:44:16 01:11:48:10
ואם היו לו חמש חלקות אדמה,
יישארו לו שלוש.

01:11:48:12 01:11:53:20
למשל כשאבא שלך קיבל אדמה,
אף אחד לא התנגד לזה?

01:11:53:23 01:11:59:16

לא, אף אחד לא התנגד.
דווקא בעל האדמה שמח מאוד על כך.

01:11:59:20 01:12:04:00
אבא קיבל חלקת אדמה פורייה,
טובה לגידול תבואות,

01:12:04:02 01:12:10:03
בעל האדמה חשש מאוד שהאדמה שלו
תינתן למישהו שהוא לא מחבב,

01:12:10:11 01:12:16:13
אז כשהוחלט כי חלק מהאדמה שלו
ניתן לעלמו איינה, הוא שמח מאוד.

01:12:16:16 01:12:22:22
מאוד שמח! חלקת האדמה הזו הייתה
צמודה לשלו, ויעבדו ביחד ובשכנות.

01:12:23:24 01:12:32:16
הם מאוד שמחו על כך, ולא התנגדו.
הם יודעים שזו החלטה ממשלתית.

01:12:32:21 01:12:39:02
מאמינה שהיו כאלה שהתנגדו קצת,
אבל זה לא תלוי בהם, אין להם ברירה.

01:12:39:04 01:12:45:23
השתמשו באדמות בזמנם
ועכשיו דברים השתנו ואין להם ברירה.

01:12:46:02 01:12:53:05
היו בעלי נכסים שהתחלקו
אפילו בקש, ואני מכירה כאלה.

01:12:53:07 01:12:57:15
קש שמאכילים בו פרות. הקש
שנשארים אחרי שמפרידים את הגרעינים.

01:12:57:19 01:13:02:24
היו כאלה שדרשו להפריד את הגרעינים
מהקש ולהביא להם עד ביתם.

01:13:03:02 01:13:08:03
כשאתם עבדתם?
- כן, בתקופה שהחכרנו מהם אדמות.

01:13:08:09 01:13:14:05
היו כאלה שדרשו שנביא להם
את הקש עד מתחם ביתם.

01:13:14:09 01:13:22:11
כול זה התבטל בזכות הכרזת

"מרט לארשו", כולם שווים.

01:13:22:19 01:13:28:00
אין להם ברירה אלא לקבל את זה.
זו החלטת הממשלה.

01:13:28:03 01:13:31:08
אלה מילות אלוהים, הכול מתגשם בעיתו.

01:13:33:11 01:13:44:04
היית עושה קישוטים לבגדים וכלי בית,
כלי מטבח בעיקר, מי לימד אותך?

01:13:45:02 01:13:55:05
למדתי לבד. כשהייתי ילדה, היינו בונות
בובות ותופרות בגדים ומקשטות אותן.

01:13:55:11 01:14:02:06
בדרך הזו למדנו לעשות קישוטים. בסוף,
אמא שלי לימדה אותי לעשות צורות כאלה.

01:14:02:09 01:14:09:00
אנחנו היינו רק מקשטות אבל לא ידענו
לגבי סוגי קישוטים שונים.

01:14:09:03 01:14:14:23
באיזה גיל למדת לעשות כלי מטבח?
לא היית מפחדת מהמחט?

01:14:15:01 01:14:18:08
מה יש לפחד מזה?
- שלא תידקרי או משהו כזה.

01:14:18:10 01:14:24:06
לא, לא מפחדת, זה לא כזה מפחיד.
לא תידקרי.

01:14:26:13 01:14:30:01
דווקא זה כיף, בעיקר כשאת
רואה את מה שעשית.

01:14:30:06 01:14:38:13
נכון ההתחלה משעממת אבל אחרי זה כבר
את נכנסת עמוק לזה ולא מפסיקה לעשות.

01:14:38:21 01:14:43:01
היינו עובדות על קישוטים גם בלילות
עם אור, כשהנוצרות מבקשות לסיים להם,

01:14:43:03 01:14:51:20
נניח בעוד שבועיים כי מישהי מתחתנת,
אנחנו מביאות עצי בעירה יבשים מאוד,

01:14:51:23 01:15:03:04
כדי שלא יהיה לנו עשן
וכך היינו מקשטות בלילות.

01:15:03:22 01:15:07:05
היית מתפרנסת מזה?

01:15:07:10 01:15:13:24
לא, כי הייתי גרה אצל ההורים וזה
היה משמש אותי לקנות דברים אישיים.

01:15:14:06 01:15:24:19
לא הייתי צריכה לעבוד בזה ולהרוויח
כסף לקניית מוצרי מזון לפרנסה.

01:15:26:01 01:15:35:13
עם הכסף הייתי קונה לי תכשיטים,
שרשראות, מטפחות, שמלות,

01:15:36:11 01:15:44:01
תכשיטים לרגליים,
תכשיטים לידיים, עגילים.

01:15:44:20 01:15:52:24
לא הייתי צריכה לקנות סוגי דגנים,
לא הייתי צריכה לקנות מים,

01:15:53:02 01:15:59:04
לא הייתי צריכה לקנות עצי בעירה,
הכסף הולך רק לשימוש עצמי, לבגדים.

01:16:01:10 01:16:09:21
כשגדלתי קצת, התחלתי לעשות כלי מטבח.
בניתי כלי להוצאת אינג'רה מפלטת בישול,

01:16:09:23 01:16:21:24
כלי להפרדת גרעיני דגנים מלוכלכים,
מגשי אוכל, כלי למוצרי איפור,

01:16:22:01 01:16:28:22
למדתי איך לעשות את הצורות
האלה, למשל. כאלה הייתי עושה.

01:16:29:04 01:16:33:02
המבוגרות מראות לנו
איך עושים את הצורות.

01:16:33:04 01:16:37:00
איך הן מראות לך
איך לעשות את הצורות האלה?

01:16:37:03 01:16:50:15
איך את לומדת את זה?

- למשל את זה, מתחילה אותו...

01:16:50:21 01:16:55:23
תעלי את זה טיפה למעלה, עוד טיפה.

01:16:56:00 01:17:00:17
את מתחילה פה, וממשיכה
להתקדם בצורת ספירלה.

01:17:00:19 01:17:06:20
מחליפה צבעים כול פעם, פעם שחור,
צהוב, שחור, לבן, צהוב,

01:17:06:22 01:17:11:20
ואחר כך כאן אני מתחילה
לעשות בקפיצות.

01:17:11:24 01:17:17:20
ואחר כך, כאן על הלבן,
שמה את השחור,

01:17:17:24 01:17:23:11
את הלבן אני מורידה מכאן
ואת השחור אני מרידה מפה.

01:17:23:16 01:17:30:00
מפה על השחור אני שמה צהוב
ומורידה לכאן. וכן הלאה,

01:17:30:22 01:17:37:05
כול פעם מוסיפה צבעים,
ומשאירה את הקיימים.

01:17:37:07 01:17:44:01
באותה דרך גם עושות את המכסה.

01:17:47:06 01:17:51:22
איך את יודעת אם המכסה יתאים?

01:17:51:23 01:17:57:20
כי כול פעם מודדים. הנה!
תרימי אותו למעלה.

01:17:58:02 01:18:04:24
גם אותו את מתחילה מלמטה?
- כן, מכאן מתחילה.

01:18:05:07 01:18:09:24
תרימי אותו טיפה.
- מתחילה מהאדום הקטן.

01:18:10:01 01:18:20:09
אחרי זה עשית בכחול, אחר כך בלבן,

לפני זה בירוק ואחרי זה בלבן,

01:18:20:12 01:18:26:03
ואז כחול, ואחר כך שמה לבן,
כמו החלק האם.

01:18:26:06 01:18:43:19
כשזה מגיע לכאן, את רואה פה את האדום?
אני כאן באדום, נכון?

01:18:44:08 01:18:49:24
אחר כך שמה עוד אדום
ומתקדמת לכיוון מטה.

01:18:50:03 01:18:59:18
אני סוגרת את מפה,
ומוציא עוד עמודה מכאן וכן הלאה.

01:18:59:21 01:19:06:01
כדי לוודא שהמידות מתאימות,
כול פעם אני מודדת באמצעות בדיקה ידנית.

01:19:06:04 01:19:13:18
את זה אני מעקמת ככה, את החלק כלפי
חוץ ואת החלק כלפי פנים...

01:19:13:22 01:19:16:07
לא הבנתי את זה,
איך את עושה את זה בדיוק?

01:19:16:09 01:19:18:07
איך את מעקמת אותו?

01:19:18:10 01:19:28:11
בהתחלה אני עושה את זה כמו כול השאר,
אבל כשזה מתקרב למידה שמתאימה,

01:19:28:13 01:19:30:08
תרימי אותו למעלה.

01:19:30:10 01:19:37:19
אני מעקמת חצי מהתפירה
כלפי חוץ ואת החצי כלפי פנים.

01:19:37:22 01:19:42:08
כלומר, את פשוט מחלקת לשניים?
- כן. מחלקת אותו לשניים.

01:19:42:15 01:19:49:05
בהתחלה, אני תופרת את זה כלפי פנים.
אחרי שאני מסיימת סיבוב אחד,

01:19:49:08 01:19:53:23

מתחילה את זה מפה כלפי חוץ.
אם זה מתאים ומכסה את האם טוב, אז טוב,

01:19:54:00 01:19:57:01

אם לא מתאים אז אני
מוסיפה מפה עוד סיבוב.

01:19:57:04 01:20:04:14

אני מוסיפה בחלק הפנימי ולא בחיצוני.
אז זהו, כך עושים את זה.

01:20:07:13 01:20:14:04

הן לימדו אותך לעשות את הדוגמאות?

01:20:14:23 01:20:20:07

את רואה מוצרים שכבר עשו אותם,
את רואה גם מה שהחברות שלך עשות,

01:20:20:09 01:20:35:04

בנוסף את מסתכלת על מה שכבר עשו בעבר,
יושבת עם החברות שלך, והן מכוונות אותך.

01:20:35:07 01:20:41:12

אומרות לך, עכשיו תשימי את הצבע הזה,
ועכשיו מפה את הצבע השני,

01:20:41:15 01:20:45:03

זה משמש אותך לכאן
והשני, ופה וכן הלאה.

01:20:45:05 01:20:49:10

זה למשל עשוי מחוטים אבל באתיופיה,
מין סוג של קש, משמש כתחליף לחוטים.

01:20:49:12 01:20:53:10

יוצא מאוד יפה.

כך היינו עושות את זה.

01:20:54:04 01:20:59:09

ככול שהתבגרת, הצלחת להשתמש
גם בצבעים שונים, נכון?

01:20:59:11 01:21:03:01

ומאיפה אתן מביאות את הצבעים?
- כשהיינו באתיופיה?

01:21:03:03 01:21:06:20

כן.

- המוסלמים, הם מוכרים את זה.

01:21:06:23 01:21:10:19

יש שוק פתוח בימי חמישי,
הם מוציאים את הצבעים לשוק.

01:21:11:09 01:21:13:04
אנחנו קונות חוטים בצבעים שונים.

01:21:13:06 01:21:15:11
את בעצמך הולכת לשוק
כדי לקנות חוטים?

01:21:15:15 01:21:22:05
כן. אני הולכת. הולכות
הרבה נשים ביחד, לא לבד.

01:21:22:10 01:21:28:00
את הולכת לשם וקונה מה שאת צריכה.

01:21:28:03 01:21:34:15
אנחנו לוקחות איתנו סוגי דגנים,
מוכרות אותם,

01:21:34:17 01:21:39:24
עם הכסף הזה או עם הכסף שהרווחנו
מקישוטי בגדים קונות חוטים שונים.

01:21:42:02 01:21:54:05
זה לא כמו בארץ שקונים מוצרי בית ולא
אומרים זה נשבר כאן והאחר נשבר שם.

01:21:54:11 01:22:04:04
תגידי לי איך קוראים לכול סוגי הכלים
שאת עושה ולמה כול אחד משמש.

01:22:04:08 01:22:12:03
למשל ההוא שם, נקרא "מסוב-וורק",
משמש לאירועים או למסיבות,

01:22:12:06 01:22:18:02
כשמגיעים אורחים מכובדים,
כגון חתן, הורי החתן,

01:22:18:06 01:22:23:15
מגישים עם הכולי הזה
"דבו-קולו" - בצק קלוי, לחם,

01:22:23:17 01:22:27:07
ההוא שם טיפה קעור,
אבל יש פה שטוח יותר.

01:22:27:10 01:22:33:00
רגע, תרימי אותו למעלה,
עכשיו תוכלי להסביר.

01:22:33:02 01:22:37:02
לפני זה תגידי לי

איך קוראים לכלי הזה.

01:22:37:04 01:22:43:09
קוראים לזה "מסוב". זה משמש כשילוב של שולחן ומגש אוכל.

01:22:44:08 01:22:52:23
בחתונות, מגישים עם זה אוכל לאנשים מבוגרים.

01:22:53:06 01:23:02:02
גם לחתן ולשושבינים מגישים עם זה. באתיפיה עושים אותו קצת גדול מזה.

01:23:02:05 01:23:07:19
זה קטן מדי. זה היה משמש להגשת דבו - לחם אתיופי...

01:23:08:14 01:23:18:05
מה שאמרתי לך מקודם שאני מחלקת לשניים, לזה התכוונתי, כך את מחלקת את זה.

01:23:18:09 01:23:24:13
כך את מחלקת את זה במקרה שאת עושה את המכסה.

01:23:24:16 01:23:31:05
אבל לחלק הגדול, את מסובבת את זה כך אחורה...

01:23:31:12 01:23:33:05
את מסובבת אותו אחורה? - כן.

01:23:33:09 01:23:35:11
למה? מה ההבדל?

01:23:35:13 01:23:39:09
את עושה את זה בהתחלה. - לא הבנתי.

01:23:39:11 01:23:44:00
כדי לבנות את המושב? - כן, למושב.

01:23:44:03 01:23:48:12
אחרי שאת מסובבת אותו, החלק הזה ממשיך ישר מימין,

01:23:49:12 01:23:54:16
אבל לחלק של המושב, את מסובבת אותו כך,

01:23:55:03 01:24:00:21
את זה מעקמת לפה,
ומתקדמת לכיוון הזה.

01:24:01:21 01:24:15:24
הפיצול הראשוני מתחיל כאן, אני אפילו
לא מצליחה לזהות היכן זה נמצא.

01:24:23:19 01:24:30:02
הנה פה, כאן התחיל. כאן הפרדתי לשני
חלקים, אחד הלך לכאן והשני לשם.

01:24:30:09 01:24:37:20
כאן התחיל. את המושב עשיתי
לפני שהתקדמתי בחלק הזה.

01:24:38:07 01:24:42:08
כדי שיהיה לך נוח?
- כן. אחרת לא הייתי מצליחה לראות.

01:24:42:12 01:24:45:18
אחרי שהתקדמתי מכאן,
מפה כבר אין בעיה.

01:24:45:20 01:24:49:21
אבל באתיופיה עושות יותר גבוה מזה,
אז איך עושות את זה?

01:24:49:23 01:24:53:17
בהתחלה את עושה את החלק
של המושב, לא נוגעת בזה.

01:24:53:21 01:24:57:14
הבנתי אותך.
אחרי שאת עושה שלושה סיבובים מפה,

01:24:57:16 01:25:01:19
את חוזרת לחלק השני וממשיכה אותו
עד שאת מסיימת אותו.

01:25:01:21 01:25:05:17
כי אם זה התארך, לא תוכלי
לראות את החלק הזה.

01:25:05:23 01:25:09:11
הבנתי.
- אם תסיימי את החלק הזה,

01:25:09:15 01:25:12:10
ואת חוזרת לפה אחרי זה,
יהיה לך הרבה יותר קל.

01:25:13:00 01:25:17:02

את רוצה לעשות אותו
מאוד ארוך, זה אפשרי,

01:25:17:06 01:25:22:23
היינו יושבו על הריצפה כדי לבנות
יותר ארוך. אין בעיה עם זה.

01:25:23:02 01:25:29:04
באתיופיה לא עושות את זה עם מחט אלא
בכולי שנקרא "ווספה", יותר עבה ממחט,

01:25:29:06 01:25:33:23
כי משתמשים בעשבים ובקש.
זה עשוי מחוטים, לכן השתמשתי במחט.

01:25:34:01 01:25:37:09
התחלתי את זה לפני המון זמן.

01:25:37:24 01:25:45:17
אמרנו שזה נקרא "מסוב",
ספרנו כלי מס' 1, מה עוד?

01:25:46:06 01:25:49:18
זה עוד לא מתאים אבל
זה מיועד להיות המכסה.

01:25:49:20 01:25:59:19
באתיופיה, למשל אחותך הגדולה
התחתנה, ומזמינים את בעלה,

01:25:59:22 01:26:15:18
לשם קבלת האורח הכינו רוטב בשר בסיר
גדול, יש סירים גדולים וסירים קטנים,

01:26:15:20 01:26:22:00
אחרי שסיימו להכין את
הרוטב עם הסיר הגדול,

01:26:22:03 01:26:26:09
מכסים אותו עם זה,
כך מכסים אותו.

01:26:26:11 01:26:29:20
לכן בפועל, המכסה הזה, זה
לא המכסה של הכלי התפור הגדול.

01:26:29:23 01:26:33:06
את אומרת שאת מגישה
את ה"מסוב" שהוא מכוסה?

01:26:33:09 01:26:36:20
את המכסה של ה"מסוב",
עוד לא עשיתי.

01:26:36:22 01:26:41:08
לא, לא, הבנתי את זה. אבל...
- גם ה"מסוב" מוגש כשהוא מכוסה.

01:26:41:17 01:26:46:04
למה מכסים אותו?
- כי האינג'רה מוגשת מכוסה.

01:26:46:07 01:26:55:00
למה? למה לא מגישים לא מכוסה?
- לא מגישות לא מכוסה, מגישים מכוסה.

01:26:55:03 01:27:01:19
גם הרוטב מוגש מכוסה עם זה,

01:27:01:22 01:27:08:01
אחרי זה פותחים את המכסה של הרוטב,
טובלים עם אינג'רה ושמים עם ה"מסוב".

01:27:08:04 01:27:15:02
זה מה שנקרא "מסוב".
- מה עוד, אילו כלים?

01:27:15:15 01:27:19:05
ההוא שם משמש להגשת
דבו וגרעינים קלויים.

01:27:19:10 01:27:26:04
האם יש לו שם, כמו לזה קוראים "מסוב"?
- קוראים לזה "מסוב-וורק".

01:27:26:07 01:27:31:19
גם לזה קוראים "מסוב-וורק",
אבל הם שונים בגדלים.

01:27:31:23 01:27:37:11
אה "מסוב-וורק", משמש גם
להגשת אוכל, דבו וגרעינים קלויים.

01:27:37:13 01:27:40:14
להגשת אוכל משתמשים
ב"מסוב" גדול יותר.

01:27:40:18 01:27:43:15
כלומר יש עוד כולי אחר שנקרא "מסוב"?
- כן. יותר גדול מזה.

01:27:43:17 01:27:45:02
למה הוא משמש?

01:27:45:04 01:27:48:23
הגדול שמשמשים בו

להגשת אוכל נקרא "מסוב".

01:27:49:00 01:27:57:00

יש עוד אחר עם מושב
צר יותר שנקרא "סדקה".

01:27:57:03 01:27:59:02
מה זה "סדקה"? למה זה משמש?

01:27:59:05 01:28:07:22
ה"מסוב" משמש למשל בחתונות
להגשת אוכל למבוגרים ולשושבינים.

01:28:08:00 01:28:15:22
ה"סדקה" משמש להגשת אוכל בבתים.
מגישים ארוחת צהריים וערב בזה.

01:28:15:24 01:28:20:03

משתמשים בו ביום יום.
גם אותו את עושה בעצמך?

01:28:20:06 01:28:23:17

כן. אני עושה בעצמי.
- מה עוד? אמרנו כבר "סדקה", מה עוד?

01:28:23:21 01:28:35:10

יש גם את זה, קוראים לזה "קולמשש".
משמש גם להגשת גרעינים קלויים.

01:28:36:01 01:28:39:02

זה נקרא "קולמשש" ...
- כן.

01:28:39:07 01:28:44:13

ה"טירר", מה שאמרתי לך "סדקה",
זה יותר גדול מזה.

01:28:44:16 01:28:48:16

אגב יש לזה שני שמות,
נקרא "טירר" וגם "סדקה".

01:28:48:21 01:28:59:11

זה בנוי עם מושב בקוטר צר יותר.
משמש אותנו להגשת אוכל ביום יום.

01:28:59:16 01:29:03:16

אוקיי. אפשר לשים אותו מאחור.

01:29:03:19 01:29:09:19

מה עוד? אמרנו כלים לדבו,
לגרעינים קלויים ומה עוד?

01:29:09:22 01:29:16:06

זזה, יש את ההוא שם שטיפה יותר גדול מזה, הוא נקרא "אגלגיל".

01:29:16:12 01:29:22:12
משמש גם את הכלות. לתוכו מכניסה מכאלה שם, שנקראים "מודאי".

01:29:22:14 01:29:27:07
את מכניסה אותם בשביל הכלה.
- מה עושים עם ה"מודאי"?

01:29:27:09 01:29:35:06
את שמה בו "קול", חומר איפור.

01:29:35:08 01:29:45:24
מוסיפה לתוך האגלגיל גם "ווספה" ו"אינזירט" שמשמש לבניית חוטי אריגה.

01:29:46:02 01:29:52:20
מה עוד שמה?
- גם מחט את שמה בו.

01:29:52:23 01:30:00:16
את שמה גם כפתורים למקרה שנתלשים ושתוכלי לתפור מייד.

01:30:00:20 01:30:06:13
אין מספריים כמו כאן,
אז שמה "בסא", סכין גילוח,

01:30:06:16 01:30:11:21
משתמשת בזה לגזוז ציפורניים, לחתוך חוטים. שמה את כול אלה במודאי של הכלה.

01:30:11:24 01:30:20:22
שמה גם מראה. עם כול זה הולכת הכלה לבית בעלה.

01:30:21:00 01:30:23:06
לוקחת גם "ווסקמביה", ווסקמביה קטנה.

01:30:23:08 01:30:25:21
מה עושים עם ה"ווסקמביה"?

01:30:25:24 01:30:35:19
אמרתי לך שהכלה מתחתנת כשהיא בתולה, לא הייתה לפני זה במגע עם אף גבר.

01:30:35:21 01:30:39:04
אם היא ילדה קטנה מדי,
אז יש מה שנקרא ערב,

01:30:39:19 01:30:46:06

נשים מבוגרות בודקות שהיא לא הייתה
במגע, לוקחות אותה לחדר ריק ובודקות,

01:30:46:08 01:30:55:22
אם היא לא הייתה במגע,
אז הן צועקות קולולולו,

01:30:56:02 01:31:00:08
הן מכסות את ה"ווסקמביה", ויוצאות
מהחדר תוך כדי שצועקות קולולולו,

01:31:00:10 01:31:03:05
השושבינים יוצאים מהחדר עם הכלה.

01:31:03:07 01:31:05:17
לא מבינה מה עושים עם ה"ווסקמביה".

01:31:05:20 01:31:13:20
מכסים אותו עם בד לבן, וצועקות קולולולו,
זה סימן שהכלה לא הייתה במגע עם גבר.

01:31:13:23 01:31:16:07
מה עושים עם הבד הלבן?

01:31:16:09 01:31:21:06
אם הכלה גדולה מספיק,
בחדר נפגשת עם בעלה,

01:31:21:09 01:31:27:17
את הדם היוצא כתוצאה מהמגע,
מנגבים עם הבד הלבן...

01:31:28:03 01:31:30:23
הגבר מנגב את הדם?
- כן.

01:31:31:01 01:31:36:12
כשהכלה צועקת במהלך המגע,
השושבינים מגיעים לשם.

01:31:36:16 01:31:44:08
אם יש דם, השושבין שנבחר להיות
הכי קרוב לחתן,

01:31:44:11 01:31:50:12
מנגב את הדם עם הבד הלבן, סוגר את הבד
הלבן בתוך ה"ווסקמביה" ויוצא החוצה.

01:31:50:14 01:31:55:09
איך הוא מנגב את הדם,
הולך אליה ומנגב? השושבין בעצמו?

01:31:55:11 01:31:59:24

כן, השושבין מנגב.
- הם מחזיקים אותה כדי לעשות זאת?

01:32:01:09 01:32:07:13
כשזה קורה, כואב לה מאוד ומתעלפת.
אני תוהה איך אתן משתחררות מזה בארץ,

01:32:07:17 01:32:15:10
זה מאוד כואב ומתעלפת.
השושבינים דואגים מאוד בזמן הזה,

01:32:15:12 01:32:23:16
שופכים עליה מים, אחרי זה לוקחים
אותה לחדר שקט, נותנים לה "שינקר"...

01:32:24:00 01:32:30:12
מה זה "שינקר"?
- זה פירורים של אינג'רה.

01:32:30:16 01:32:37:11
נותנות לה גם "גנפו",
שעשוי מקמח של טף.

01:32:37:15 01:32:42:13
השושבינים מריעים
עם הבד הלבן טבול בדם,

01:32:42:16 01:32:47:07
אם אין דם זה סימן שהכלה
לא הייתה בתולה.

01:32:47:12 01:32:54:21
אם עושים מגע באותו יום,
מה עושים עם ה"ווסקמביה"?

01:32:54:24 01:33:04:14
אם לא באים במגע, אז ביום שבת בבוקר,
אוספים לחם עם ה"ווסקמביה".

01:33:04:22 01:33:09:10
השושבינים מחזיקים את ה"ווסקמביה"
כך, ומסתובבים בין אנשים,

01:33:09:14 01:33:22:20
ומבקשים שישימו להם דבו.
כול אחד שם להם, כשזה מתמלא,

01:33:22:23 01:33:29:11
הם אוכלים אותו ביחד
תוך כדי צחוקים ולוקחים אחד מהשני.

01:33:29:13 01:33:39:24
וכשהשושבינים אוכלים עם ה"מסוב",

הם שמים אוכל על ה"ווסקמביה",

01:33:40:02 01:33:46:00

ונותנים לכלה לאכול. מי שנותן לה את זה הוא השושבין, הקרוב ביותר לחתן.

01:33:46:02 01:33:50:05

הוא עם סמל על הראש כמו החתן. הבעל לא נכנס לשם.

01:33:50:08 01:33:55:15

אם הוא ייכנס לראות אותה, היא תתכסה ולא תיתן לו לראות אותה.

01:33:56:10 01:34:06:06

היה כייף ומיוחד שם. חיי הנישואין והאדיקות הדתית היו משהו מיוחד.

01:34:06:13 01:34:34:16

מטפלים בכלה, דואגים לה לאוכל טוב, נותנים לה טלה טעימה, מגישים לה "גנפו",

01:34:34:18 01:34:51:09

מגישים לה מוצרי חלב וכו'. אבל בארץ הקשר של הזוג מתחמם מהר כמו חשמל.

01:34:52:03 01:34:56:22

אני לא יודעת מה אתם עושים כדי להגיע לזה.

01:34:57:00 01:35:01:23

מה עוד היית מייצרת? - "ספד". כלי להפרדת דגנים מלכלוך.

01:35:02:02 01:35:05:23

"קאקידה". משמש להוצאת האינג'רה מפלטת הבישול.

01:35:06:01 01:35:17:24

"אינקב". משמש לאחזקת דגנים. משמש גם להכנסת הגרעינים לתוך שקים.

01:35:18:03 01:35:23:08

"קונה". כולי דומה ל"אינקב", אך במידה קטנה יותר.

01:35:23:12 01:35:25:22

מה עושים עם ה"קונה"?

01:35:25:24 01:35:33:18

נניח אם מישהו מבקש הלואה, את נותנת לו מהדגן, סופרת עם ה"קונה" ונותנת לו.

01:35:34:00 01:35:36:09
זה מיועד רק למתן הלוואות?

01:35:36:14 01:35:43:11
לא רק לזה, גם לשימוש עצמי, לא כול הזמן
משתמשת עם "אינקב" שהוא גדול מדי.

01:35:44:21 01:35:51:07
את ממלאת את ה"קונה"
ומחזיקה את הדגן כן, לפי הצורך.

01:35:51:13 01:35:59:01
מה עוד?
- יש גם קטן יותר מ"קונה" הנקרא "מיסה".

01:35:59:03 01:36:03:11
"מיסה"?
- כן. את עושה גם את זה.

01:36:03:20 01:36:10:14
יש הרבה סוגים. את עושה סוגים שונים
של "סדקה" למשל. לא רק סוג אחד.

01:36:10:21 01:36:15:00
בחתונות לא אוכלים על צלחת כמו בארץ.

01:36:16:03 01:36:24:10
בחתונות השכנים מסייעים ובהכנת
אוכל בביתם ומביאים עם ה"אינקב".

01:36:24:13 01:36:29:04
אוכלים ב"אינקב" גם, יש גם ה"קאקידה",
המשמש להוצאת אינג'רה מהפלטה.

01:36:29:08 01:36:35:03
כול השכנים שהכינו אוכל
בביתם מביאים ב"אינקב".

01:36:35:06 01:36:38:21
בכול כלי משתמשים לא רק למטרה אחת,
משתמשים בהם להרבה דברים.

01:36:39:00 01:36:45:09
למשל ב"אינקב" משתמשים לאחסון
הרבה סוגי דגנים, למשל טף, חיטה,

01:36:45:12 01:36:54:08
אפונה, שעועית, "דורנ'א" - ערבוב
של חיטה ושעורה,

01:36:55:02 01:37:05:14
גם לטף יש סוגים שונים למשל טף
אדום וטף לבן. לכול זה משמש "אינקב".

01:37:05:16 01:37:08:13
את עשית את כול הכלים האלה?
- קן.

01:37:08:15 01:37:11:14
היית עושה ומוכרת?
- לא, לא הייתי מוכרת.

01:37:11:17 01:37:14:08
עושה אותם לשימוש עצמי.

01:37:14:10 01:37:19:11
בכול בית היו עושות לעצמם
או היו קונים גם?

01:37:20:09 01:37:24:07
מי שיכול להרשות לעצמו קונה, מי שלא
מוכנה לשבת לעשות, יכלה לקנות.

01:37:24:11 01:37:27:13
כאלה שיש להם כסף קונים,
מוכרים דגנים וקונים את הכלים.

01:37:27:16 01:37:31:10
למשל אם אני גרה לבד, ללא בעל,
ואני צריכה לעבד אדמה,

01:37:31:12 01:37:37:11
אבל אין מישהו שיעזור לי לזרוע את
הזרעים, או לקצור את היבול,

01:37:37:14 01:37:42:09
או כשאני צריכה לבנות גדר מסביב
ליבול כדי למנוע כניסת פרות,

01:37:42:12 01:37:46:19
ואין מי שיעשה לי את זה, יש הרבה
שלא יכולות לעשות כול הדברים האלה.

01:37:47:00 01:37:54:10
למשל אני באה אלייך,
מכינה לך את האוכל, עושה עבודות בית,

01:37:54:15 01:37:58:23
ואת נותנת לי דגנים לקחת הביתה.

01:37:59:08 01:38:03:07
הנחמדות שביניהן גם מוסיפות לך
חלק מהאוכל שהכנת בביתם.

01:38:03:09 01:38:10:10
כדי שיהיה לך מה לתת לילדים שלך עד

שתטחני הדגנים שלקחת מהם ותכיני אוכל.

01:38:10:12 01:38:15:23
נותנים לך גם מהרוטב שהכנת,
מהפלפל שטחנת.

01:38:16:01 01:38:21:13
חלקן נותנים לך רק שכר עבור מה שעבדת
אצלם ולא מוסיפות לך שום דבר אחר.

01:38:22:23 01:38:30:00
נשים שמתפרנסות בצורה כזו, אחרי יום
עבודה בבתיים של אחרים,

01:38:30:02 01:38:39:20
בערב עושות כלי בית ומוכרות גם.
יש כאלו שמתפרנסות רק ממכירת כלים.

01:38:42:00 01:38:49:11
הנוצריות עושות כלים ומוכרות. יש
הרבה שידעות לעשות כלים יפים מאוד.

01:38:49:14 01:38:54:06
אנשים מתנפלים על הכלים שהן עושות.
עושות את זה ממש יפה.

01:38:55:03 01:39:00:04
היהודיות בעיקר עושות כלי חרס
ומתפרנסות מזה.

01:39:00:08 01:39:07:09
לפי מה שאני מבינה, את הייתה מכינה
את כל כלי הבית שהיה צריך.

01:39:07:12 01:39:12:01
נכון.
- איך מכינים למשל כוסות מים?

01:39:12:08 01:39:24:02
כוסות היינו עושות מכולי חרס.
יש מומחיות לייצור כוסות מכולי חרס.

01:39:24:04 01:39:27:01
מי היה עושה לך כאלה?
האם היית קונה אותם?

01:39:27:04 01:39:32:06
אימי ידעה לעשות כוסות. היא אמנם
לא הייתה מוכרת אבל לשימוש עצמי,

01:39:32:08 01:39:37:05
הייתה עושה הכול, כלים להכנת
רטבים, אינג'רה, טלה וכו'.

01:39:37:08 01:39:40:16
הייתה עצמאית, לא הייתה בעיה. אנחנו
לא היינו קונות, היינו לוקחות מאמא.

01:39:40:18 01:39:44:18
אנחנו לא מוכרים וגם לא קונים.
- מה הייתם קונים?

01:39:44:20 01:39:47:22
מה אנחנו צריכים לקנות?
- מוצרי בית?

01:39:47:24 01:39:54:19
היינו קונים "בונה", מלח, פלפל
וכל סוגי תבלינים.

01:39:55:00 01:40:03:18
אם קרה שהסתבכנו והיה חוסר
בדגנים, אז קונים גם את זה.

01:40:05:15 01:40:08:09
במקרים של בצורות
כשלא הלך טוב בעבודות שדה,

01:40:08:11 01:40:13:15
או כשברד פגע ביבול,
לא תמיד הכול הולך כמצופה.

01:40:14:24 01:40:21:21
את זוכרת מקרה כזה שברד
פגע ביבול שלכם?

01:40:21:23 01:40:27:01
ברד לא פגע בנו אבל אני זוכרת
מקרה של תולעים שפגעו ביבול.

01:40:27:06 01:40:32:07
התולעים מילאו את האדמה,
לא היה איפה לדרוך בכלל.

01:40:32:24 01:40:38:13
זה היה בתקופת "פגומה",
ראש השנה האתיופית,

01:40:39:02 01:40:48:00
היינו הולכות לים לפנות בוקר, והיינו
בוכות בדרך או שמוותרות על ההליכה.

01:40:48:04 01:40:53:21
למה?
- התולעים היו שחורות ומבריקות,

01:40:53:23 01:40:59:14
מרגישים אותם ברגל כמו זרם חשמלי.
- האדמה מלאה בתולעים?

01:40:59:17 01:41:04:08
כן, התולעים כיסו את האדמה.
באותה תקופה, אכלו את כול היבול.

01:41:04:10 01:41:15:21
הנוצרים אמרו ליהודים, אנחנו התפללנו
בכנסיות כדי לעצור את התופעה אך לשווא,

01:41:16:07 01:41:28:18
וביקשו להתפלל ביחד למיגור התופעה.
היהודים יצאו עם התורה,

01:41:28:24 01:41:39:21
וגם הנוצרים יצאו וביחד עשו תפילה
ומיד התולעים נעלמו.

01:41:39:24 01:41:48:21
באותה שנה לא נשאר יבול וגם שנה
לאחר מכן האדמה לא נתנה יבול.

01:41:48:24 01:41:58:03
בזמנים כאלה, קונים דגנים. קונים
באזורים שלא היו בהם בעיות מסוג זה.

01:41:58:06 01:42:03:10
הולכים לשוק וקונים.
זה מה שאני זוכרת.

01:42:05:10 01:42:10:05
חוץ מזה אני לא זוכרת יותר מדי.

01:42:10:07 01:42:15:16
את לא צריכה לזכור יותר מזה, סיפרת לי
דברים מעניינים, סיפור מאוד מעניין.

01:42:16:23 01:42:24:16
אחזיר אותך קצת אחורה, האם לצורות
שעל הכלים, יש שמות שונים?

01:42:24:18 01:42:25:22
יש שמות.

01:42:26:00 01:42:27:21
האם תוכלי להסביר לי
על הצורות האלה על הכלים?

01:42:27:23 01:42:35:22
זה נקרא "סלן", כמו הקישוטים בבגדים.
קישוטי הבגדים גם נעשים בדיוק כך.

01:42:37:00 01:42:45:04
יש עוד סוגים אחרים?
- יש.

01:42:45:06 01:42:49:06
איך קוראים למשל?
- יש מה שנקרא זיגזג.

01:42:49:18 01:42:53:19
זה בעברית או באמהרית?
- גם באמהרית קוראים זיגזג.

01:42:53:21 01:42:55:16
גם באמהרית אומרים זיגזג?
- כן!

01:42:55:18 01:43:01:01
זיגזג זה למשל כאן...
- תרימי כדי שאוכל לראות.

01:43:01:08 01:43:11:11
הנה כאן, "סלן" ובאמצע יש את הצורה
הזו, כול פעם לסירוגין, זה נקרא זיגזג.

01:43:12:01 01:43:23:18
ופה שהולך בצורה אחידה
נקרא "מנגד" - דרך.

01:43:23:24 01:43:43:01
אם את עושה את הכולי הזה
בלי כול הצורות האלה, נקרא "וורדה".

01:43:44:01 01:43:51:14
יש עוד שמות?
- אין עוד שמות לצורות.

01:43:51:17 01:43:55:14
בעצם יש עוד גם מה שנקרא "אלבסו".
אומרות, למשל, לא שמתי "אלבסו".

01:43:55:16 01:43:56:20
מה זה "אלבסו"?

01:43:56:22 01:44:07:12
"אלבסו" זה סבבים עבים, נניח בעובי
של שלושה סבבים של הכולי הזה,

01:44:07:15 01:44:18:03
מבלי לשים צבעים וצורות. לזה קוראים
"אלבסו". סבבים עבים ורחבים.

01:44:18:05 01:44:23:23

בעובי של שלושה ארבעה סבבים כאלה.

01:44:24:04 01:44:29:07

את שמה הרבה עשבים וקש ותופרת וזה נקרא "אלבסו".

01:44:29:10 01:44:35:09

למשל כשאנחנו עושות "סדקה", תופרות כך, "אלבסו".

01:44:35:14 01:44:43:24

למשל על כול שלושה סבבים רגילים, אני שמה סבב "אלבסו" אחד.

01:44:44:06 01:44:53:01

סך הכול אפשר לשים עד ארבעה סבבי "אלבסו" בכלי אחד.

01:44:55:17 01:45:06:03

נעבור כעת לקישוטי בגדים, תסבירי לי בבקשה על הקישוטים וסוגיהם.

01:45:06:05 01:45:17:09

יש מה שנקרא "אנקסה"... - תראי לי על הכלי עצמו.

01:45:17:13 01:45:25:08

"אקסה" זה שאת מתחילה מכאן ומתקדמת,

01:45:26:03 01:45:30:05

ובסוף בקצה את מקטינה את העובי עד שנוצרת צורת חץ.

01:45:30:08 01:45:36:00

מכאן השם "אנקסה" - כלי הדומה לחץ.

01:45:36:18 01:45:41:22

יש גם צורה שנקראת "מצ'יד"-מגל, שמשמש לקצירת היבול.

01:45:42:02 01:45:52:03

יוצרת צורה קמורה באמצע, כול פעם מעקמת קצת ומתקדמת ויוצרת קימור.

01:45:52:07 01:45:59:16

עושה את הצורה בלי לעשות יותר מדי צבעים כמו כאן,

01:45:59:19 01:46:06:13

ועם עיקום קטן והתקדמות מסביב. זה נקרא "מצ'יד" - צורת מגל.

01:46:07:02 01:46:16:13
יש עוד מה שאת זוכרת?
- זהו, זהו זה. אלה השמות של הצורות.

01:46:22:16 01:46:31:14
כעת לענייני קישוטי בגדים, תסבירי לי
בבקשה על הקישוטים וסוגיהם.

01:46:32:16 01:46:37:18
לגבי הקישוטים...
- תרימי אותו למעלה כדי שניתן לראות.

01:46:38:02 01:46:47:12
תסתכלי כאן, זה "גובגוב", זוהי
צורת פרח שנוצרה עם הרבה "גובגוב".

01:46:47:22 01:47:00:11
כשזה רק "גובגוב" יורד בצדדים
עם צבעים שונים למשל שחור, כחול וירוק,

01:47:00:13 01:47:05:05
ולסירוגין מכניסה צבעים שונים.
- מה זה "גובגוב"? לא מבינה את זה.

01:47:05:07 01:47:11:03
תסבירי לי מהתחלה, כשאת מתחילה לתפור
צורה ל"קמיס", איך את מתחילה אותו?

01:47:11:05 01:47:16:16
בהתחלה את מעבירה תפירה
אחת לאורך ה"קמיס", בצבע שחור,

01:47:16:19 01:47:20:18
אחר כך עוד שורה בצבע ירוק,
במקביל לשחור, אחר כך עוד שורה בשחור.

01:47:20:22 01:47:28:14
בין שני הצדדים אלה, לצד שורה ירוקה,
את מעבירה שורה בצבע שחור.

01:47:28:18 01:47:40:12
אחר כך את שמה תפירות
בצבע שחור, לא רצופות.

01:47:40:15 01:47:45:12
את מתחילה מהאמצע או מהצדדים?
- מתחילה מפה.

01:47:45:15 01:47:52:14
מתחילה מהצדדים.
- התחלת מהצבע הזהוב?

01:47:52:18 01:48:02:20

פה הפרח שאת רואה כאן, את מורידה
למטה עם תפירות שחורות כמו בצדדים,

01:48:03:01 01:48:04:17
את מתקדמת בשורות...

01:48:04:20 01:48:11:24
כן, אני מתקדמת בשורות, ואחר כך משני
הצדדים אני מעבירה שורות בצבע ירוק,

01:48:12:01 01:48:19:12
כך שהחלק השחור יהיה באמצע ובשני
צידי הוא יתוכם בשורות בצבעים שונים.

01:48:19:14 01:48:26:16
אז לפי מה שאת אומרת
התפירה מתחילה מהאמצע.

01:48:26:20 01:48:34:06
כן, כדי שיהיה ישר ולפי פרופורציה,
וישר בשני הצדדים שלו.

01:48:34:09 01:48:46:00
אחר כך את שמה נקודות
שחורות על גבי הלבן,

01:48:46:03 01:48:53:16
כך שייצא כפי שאת רואה כאן
ויורד לאורך הקמיס.

01:48:53:20 01:49:11:18
ואחר כך את ממשיכה עם ירוק ואחר זה
שחור, אחר כך על גבי הלבן שהשאר

01:49:12:00 01:49:21:05
בין הנקודות השחורות,
את שמה צבע צהוב וירוק לסירוגין.

01:49:21:09 01:49:28:23
אפשר גם להוסיף אדום וכחול
לסירוגין בנוסף לצבעים אחרים.

01:49:29:01 01:49:34:24
ובזה את סוגרת את הקישוט
ונשאר לך לעשות "ניקס" בצדדים.

01:49:35:03 01:49:42:24
זה ה"ניקס". אם תרצי תוכלי להתחיל
את ה"ניקס" בחוט ירוק,

01:49:43:02 01:49:55:02
ואחר כך ניתן להוסיף עליו צבע שחור.
זה יוצא ממש יפה. מאוד יפה!

01:49:55:13 01:50:03:08
אחר כך, בלי לעשות פרחים כאלה...
- תרימי אותו טיפה.

01:50:03:12 01:50:10:18
בלי לעשות כזה...
- תרימי אותו עוד קצת.

01:50:12:12 01:50:24:09
לפני שאת עושה את זה,
את עושה את זה כאן.

01:50:25:06 01:50:34:06
גם למטה את עושה בדיוק כך,
ומאחור את עושה את זה.

01:50:34:10 01:50:42:08
אם תרצי גם כאן תוכלי לעשות "ניקס".
- יש שם לצורה הזו?

01:50:42:13 01:50:44:24
לזה קוראים "קולממה".

01:50:45:01 01:50:50:15
"קולממה"...
- כן, "קולממה". כך מקשטות.

01:50:51:12 01:50:58:19
אמרנו שמות כגון "ניקס", "קולממה",
איזה עוד שמות יש?

01:50:58:23 01:51:02:19
יש עוד שם, "ארג".
- "ארג".

01:51:03:07 01:51:09:18
את עושה "ארג" עם חיבור
בין שני קצוות, כמו שזה נראה,

01:51:09:21 01:51:13:06
את רואה את הצבע הצהוב כאן?
- כן.

01:51:13:16 01:51:31:04
בדיוק כך, בהתחלה את שמה את הצבע
השחור באמצע ואחר כך את הירוק בצדדים,

01:51:31:21 01:51:38:06
על הירוק מוסיפה חוטים שחורים.
- את מתכוונת ל"ארג", נכון?

01:51:39:08 01:51:48:02

כשאת עושה את זה את צריכה לשים לב
שאת מעבירה את החוטים בין הקצוות.

01:51:48:06 01:51:53:17
אחרי זה את מעבירה "וורדה",
בין שני הצדדים. בדיוק כך.

01:51:54:16 01:52:01:17
בהמשך את עושה "גובגוב",
אפשר גם לעשות יורד, שורה.

01:52:02:10 01:52:10:17
זה יהיה מצוין אם תוך כדי תוכלי
להראות לי ולהדגים לי על הבגד עצמו.

01:52:10:20 01:52:18:16
מה את עושה אחרי שאת מסיימת
את האמצעי כדי שייצא ישר?

01:52:18:20 01:52:24:03
עשית את החלק הקדמי...
- כן.

01:52:24:05 01:52:28:09
אחרי זה איזה חלק את עושה?
- את האחורי מתחילה מיד.

01:52:28:11 01:52:29:23
מה עם הצוואר?

01:52:30:00 01:52:31:23
את הצוואר את מורידה
יחד עם החלק הקדמי.

01:52:32:00 01:52:35:13
על זה לא הסברת לי.
- את עושה אותו יחד עם הקדמי.

01:52:35:17 01:52:40:03
את אמרת שעושים קודם כל
את החלק הקדמי.

01:52:40:06 01:52:50:01
בהתחלה את סוגרת את הצוואר כך שלא
ייראו החוטים הלבנים של האריגה,

01:52:50:04 01:53:02:11
אחרי שאת סוגרת מסביב לצוואר,
עד שכמעט לא רואים לבן,

01:53:02:15 01:53:12:16
את מורידה "וורדה" מסביב עד החלק
התחתון של הצוואר בחלק הקדמי.

01:53:12:18 01:53:21:04
זה יכול להדגים לך יותר טוב,
הוא נראה טוב. זה פחות מדגים לך.

01:53:21:07 01:53:26:07
תסתכלי, זה "סלן",
זה קישוט שנקרא "סלן".

01:53:26:13 01:53:29:22
איזה?
- הנה כאן.

01:53:30:10 01:53:42:12
זה פרח. זה "סלן". זה למשל סגור,
הצוואר סגור היטב.

01:53:42:22 01:53:46:22
בהתחלה סוגרות את זה מסביב.

01:53:47:24 01:53:57:03
אחרי שסוגרת את זה,
אני מתחילה מכאן ומורידה מסביב,

01:53:57:05 01:54:00:16
עד שאני מגיעה לכאן,
כלומר סיבוב שלם אחד.

01:54:00:18 01:54:03:16
אני עושה עוד סיבוב שלם
מסביב לצוואר.

01:54:03:18 01:54:12:05
אחרי זה אני מתחילה מכאן, מבלי לעשות
ככה, אני מורידה שורה אחת עד הסוף.

01:54:12:08 01:54:23:15
בקו ישר בחוט שחור. אחרי השחור,
אני עושה אותו דבר אבל בירוק.

01:54:24:14 01:54:27:15
אחרי זה בחוט שחור שוב חוזרת עליו.

01:54:29:00 01:54:38:15
אחרי זה אחד שיורד, היורד בדיוק ככה,
אבל יותר שטוח. לא ככה עם שפיצים.

01:54:38:18 01:54:49:09
השני יותר שטוח, בלי שפיצים.
אחרי זה חוזרת לעוד סיבוב.

01:54:49:15 01:54:53:02
או שעושה "גובגוב".

- או שעושה מה?

01:54:53:06 01:54:55:14
"גובגוב".

- אה, "גובגוב".

01:54:55:24 01:55:01:20
בהתחלה עם החוט השחור
עם נקודות לבנות לסירוגין.

01:55:01:24 01:55:08:01
אחרי זה חוזרת בחוט ירוק.
ועוד שחור וכן הלאה עד הסוף.

01:55:08:04 01:55:13:18
והשלב האחרון זה ה"ניקס"
שעושה בצדדים.

01:55:13:22 01:55:19:13
אם לא רוצה לעשות "ניקס",
עושה מה שנקרא "מרדה".

01:55:19:23 01:55:26:13
אלה נקודות קטנות ששמות בצדדים,
נראים כמו רגל של זבוב.

01:55:27:00 01:55:33:06
ה"ניקס" למשל זה רצוף,
לעומת ה"מרדה" שזה מקוטע ולא רצוף.

01:55:33:23 01:55:39:06
אבל נקודות מאוד קטנות.
בהתחלה אני עושה בכחול ואחר כך בשחור.

01:55:39:09 01:55:44:05
מופרד ולא רציף.
לזה קוראים "מרדה".

01:55:44:08 01:55:52:01
זה "ניקרא" ניקס בודד.
ולא קבוצת חוטים.

01:55:52:04 01:56:03:13
כשעושים קבוצת חוטים, מתחילים בחוט
ירוק ואחר כך חוזרים עליו בחוט שחור.

01:56:03:17 01:56:08:11
אחר שאני מסיימת את זה אני עושה
מאחורה מקדימה כפי שאת רואה.

01:56:08:14 01:56:14:17
את זה עשיתי אחרי שפרמתי
מהחלק התחתון.

01:56:14:19 01:56:20:12
למה?

- כשקניתי אותו היה כמו החלק הקדמי.

01:56:20:14 01:56:26:15
תרימי אותו טיפה למעלה.

01:56:26:19 01:56:29:02
את זה עשית בארץ?

01:56:29:04 01:56:34:19
כן, עשיתי את זה בארץ.
גם את זה עשית בארץ.

01:56:35:09 01:56:43:12
למטה היה בו צורת צלב
לכן פרמתי אותו ותפרתי אותו כאן.

01:56:44:03 01:56:48:05
לפעמים כשקר מדי בחורף
אני לובשת את זה.

01:56:48:07 01:56:51:03
בשבת אני לא לובשת אותו.
- למה?

01:56:51:05 01:56:56:20
כי יש לו צורות צלב.
אסור ליהודי ללבוש בגדים עם סמלי צלב.

01:56:57:13 01:57:01:03
על אחת כמה וכמה בשבת.
זה אסור בתכלית האיסור.

01:57:01:07 01:57:05:21
אצל הנוצרות, רובן רוצות
שיהיו על הבגד צלבים.

01:57:05:24 01:57:09:13
דורשות לשים להן סמלי צלב.
אנחנו עושות להן לפי רצונן.

01:57:09:19 01:57:14:11
ויש כאלו שמבקשות לקשט להן
כמו הבגדים שלנו, כמו של היהודיות.

01:57:14:22 01:57:20:20
אנחנו עושות כרצונן.
כלות דורשות שיהיה צלב.

01:57:21:00 01:57:28:19
לא צריכות צורות כאלה, "קולממה".

- כמה היו משלמות לך על זה?

01:57:28:22 01:57:34:02

כשהיינו באתיופיה?

- כן. זה כמעט בחינם, זול מאוד.

01:57:34:05 01:57:38:21

שני ביר, שלושה ביר. זה כלום.

- את יכולה לשים אותו.

01:57:39:00 01:57:42:12

לוקח חודשיים ומשהו.

01:57:42:14 01:57:52:14

אם אלה בגדי כלות וצריכות שנתפור להן

מהר, מקבלות ביר וחצי, חצי ביר יותר.

01:57:52:17 01:57:57:14

את מקשטת במשך חודשיים

ומקבלת רק שני ביר וחצי?

01:57:57:16 01:58:02:10

זה לא לוקח לי חודשיים.

- אז כמה זמן לוקח לך?

01:58:02:12 01:58:06:00

לוקח לי שבוע שבועיים

- מקבלת על זה רק ביר וחצי?

01:58:06:03 01:58:12:24

כן. אלו בגדי כלות. אבל זה לא רחב

כמו זה, זה חצי מזה בערך.

01:58:13:02 01:58:20:01

תופרות בדיוק בגודל זה. תופרות את

זה כך ומקבלות ביר אחד וחצי.

01:58:20:09 01:58:26:16

אם צריך לקשט אותו בגודל של מה שאני

לובשת, אני דורשת שלושה ביר או ארבעה.

01:58:26:18 01:58:28:24

יש גם הוצאות שמשלמים לי עבור אוכל.

01:58:29:01 01:58:32:22

משלמים לי שלוש-ארבע כוסות דגנים.

- הם צריכים לשלם לך עבור אוכל?

01:58:32:24 01:58:37:22

כן. מביאים.

כך הייתי עושה את העבודה.

01:58:38:00 01:58:45:15

כשהבגד מתבלה, הקישוט לא נקרע,

01:58:45:17 01:58:47:23
לכן התחילו להוציא הקישוטים
מהבגדים שזורקים,

01:58:48:00 01:58:50:08
ואנחנו תופרות את הקישוט
על הבגדים החדשים שלהן,

01:58:50:11 01:58:54:20
זה היה מאוד רווחי לנו.
- מה הייתן עושות עם זה?

01:58:54:23 01:59:03:04
הנוצרות מביאות את
הקישוטים מבגדים ישנים,

01:59:03:07 01:59:08:11
אנחנו מוציאות את הקישוטים
ותופרות על הבגדים החדשים.

01:59:08:13 01:59:12:20
אחרי זה מוסיפות "ניקס" בצדדים.

01:59:12:24 01:59:18:12
ובהמשך מוסיפות "קולממה"
או צלב, תלוי מה הן יבקשו.

01:59:19:12 01:59:26:12
רק התפירה קשה אבל אחרי עבודה
זו מאוד פשוטה ומשתלמת.

01:59:27:05 01:59:34:11
אין כאן הרבה לקשט, אבל הדבקת
הקישוטים לבגד החדש קשה מאוד.

01:59:38:06 01:59:44:08
אני מודה לך מאוד, אנחנו לקראת סיום
והשאלה האחרונה שלי היא:

01:59:44:10 01:59:52:24
למה את הכי מתגעגעת בחיים באתיופיה?
יש כאלה דברים, שאת חושבת עליהם הרבה?

01:59:53:24 01:59:59:12
אין בכלל משהו שאני חושבת עליו
ממה שהיה באתיופיה.

02:00:00:19 02:00:08:17
אם נזכרת במשהו באתיופיה, אולי זה
הבית של אבא שלי העשוי מפחונים,

02:00:08:20 02:00:16:12
ואיך שהיינו מורחות בוץ
על הקירות כמו בטון וצבע לקיר.

02:00:17:01 02:00:27:14
החיים באתיופיה הם חיים של הישרדות
משקיעים המון מאמץ כדי להשיג אוכל.

02:00:28:10 02:00:35:08
הכול דורש מאמץ, לטחון את הדגן,
לנכש עשבים וכו'.

02:00:36:07 02:00:42:16
נוסף על כך, את הולכת ברגל לעבודה
וחוזרת ברגל עם כול העלויות והירידות.

02:00:42:19 02:00:45:21
אין אמצעי תחבורה כמו בארץ.

02:00:45:23 02:00:55:16
גם ענייני הדת, חיי נישואין
והכבוד שנותנים לדת,

02:00:55:23 02:01:01:15
איך שהיינו סופרים
מתי חלים חגים וחוגגים,

02:01:01:23 02:01:07:00
היו יותר ימי חגים וחופשים בהשוואה
לארץ שאין מספיק ימי מנוחה.

02:01:07:02 02:01:15:24
בחול המועד פסח לא עובדים באתיופיה.
בחול המועד סוכות לא עובדים.

02:01:16:19 02:01:27:11
אלה דברים שאני זוכרת. יום כיפור גם
בארץ צמים. ראש השנה חוגגים גם בארץ.

02:01:28:05 02:01:33:20
לחג "מהרר" קוראים שבועות
וחוגגים גם בארץ.

02:01:33:23 02:01:39:23
אבל פסח, בחול המועד עובדים בארץ.
אותו דבר גם בסוכות.

02:01:40:15 02:01:45:19
חוץ מהכנת סוכות ושאנשים יושבים
בסוכות, הולכים לעבודה ולא חוגגים.

02:01:45:21 02:01:53:17
בפסח בארץ אנשים אוכלים חמץ, אוכלים

את מה שאוכלים בימים רגילים.

02:01:53:20 02:01:59:18
לכן לא באמת חוגגים חגים בארץ.
אלה הדברים שאני חושבת עליהם.

02:01:59:22 02:02:05:18
אני בעיקר חושבת
על המרגם ועל חג פסח.

02:02:05:21 02:02:16:01
ועל אבותינו ז"ל, שבזכות התפילות
והסגידות שלהם, הגענו לארץ הקודש.

02:02:16:04 02:02:26:21
הקמח מגיע עד לבית מבלי שראינו נטחן,
פשוט מזמינים והקמח מגיע.

02:02:27:09 02:02:32:22
אם את צריכה לעשות הרבה קניות,
את מזמינה מונית ומגיעה הביתה.

02:02:32:24 02:02:39:07
או איפה שקנית מבקשת שיביאו לך
את המוצר לבית ומביאים לך אותו.

02:02:39:09 02:02:43:13
פשוט אומרת להם את הכתובת
וזה מגיע עד לבית.

02:02:43:15 02:02:50:17
כול הזמן את נוסעת בולי רכב, אלא אם את
רוצה לעשות ספורט ויוצאת להליכה ולטיול.

02:02:50:20 02:02:54:15
לא הולכים יחפים,
כול הזמן שמים נעליים.

02:02:54:17 02:02:59:14
השבח לאל, כשמדובר על הדברים האלה,
אין סיבה להיזכר באתיופיה.

02:02:59:16 02:03:08:02
אני נזכרת רק במה שקשור
לדת ולמרגם, לשבת.

02:03:08:07 02:03:22:06
כאן בארץ בפסח אוכלים גבינות, שותים
בירות וקולה, על אף שאסור.

02:03:22:10 02:03:29:07
נכון, סיפרת לי על זה.
- זהו זה, אין עוד דברים.

